

Tone Management and Timely Submission of Audit Reports: The Moderating Role of Corporate Governance

Milad Darvishi

Ph.D of Accounting, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran, Darvishi@mail.um.ac.ir

Roghayeh Mahmoudi yekebaghi

Ph.D of Accounting, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran, R.mahmoudi@mail.um.ac.ir

Mohammad hossein Vadiee*

Associate Professor of Accounting Department, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran, mhvadeei@um.ac.ir

Abstract

Purpose: Annual textual reports of companies have consistently been one of the most crucial sources for decision-making in the capital market. The qualitative characteristics of these disclosures, including tone and comprehensibility, are critical factors that enhance the usefulness of such information for decision-makers and protect shareholders' rights a point repeatedly emphasized by capital market regulators. Therefore, the objective of this study is to examine the relationship between tone management and the timely submission of audited financial statements, as well as the moderating role of corporate governance in this relationship.

Method: To test the hypotheses, the study uses one of the most important textual disclosures of companies (the Board of Directors' activity report) and a sample comprising 896 observations from 112 companies listed on the Tehran Stock Exchange, covering the research period from 2014 to 2021.

Results: The results indicate a significant and positive relationship between tone management and the timely submission of audit reports. The independence of the board of directors and CEO duality (respectively) strengthen and weaken this relationship. Further analyses reveal that auditor fees subsequently increase, and the findings remain robust even when considering the control variable of auditor change and the median lag in audit reporting.

Conclusion: Based on the study's findings, company managers can reduce audit costs by avoiding tone management in textual disclosures. Auditors, in turn, can adjust their fees in proportion to the risk associated with tone management in other company disclosures.

Contribution: This paper is grounded in the perspective of tone management and analyzes the impact of the quality of textual information on audit work and the moderating role of corporate governance. Additionally, it enhances our understanding of the consequences of tone management in timely reporting and the sensitivity of auditors' efforts to the tone of qualitative disclosures.

Keywords: Tone, Tone Management, Audit Report, Timely Reporting, Audit Report Lag.

Research Article

Cite this article: Darvishi, Mahmoudi yekebaghi & Vadiee (2024) Tone Management and Timely Submission of Audit Reports: The Moderating Role of Corporate Governance, *Journal of Financial Accounting Knowledge*, Vol.11, NO.4, Winter: 1-27.

DOI: 10.30479/jfak.2024.20758.3230

Received on 12 August, 2024 **Accepted on** 22 November, 2024

© The Author(s).

Publisher: Imam Khomeini International University.

Corresponding Author: Mohammad hossein Vadiee (mhvadeei@um.ac.ir)

مدیریت لحن و ارائه به موقع گزارش حسابرسی: نقش تعدیل‌کنندگی حاکمیت شرکتی

میلاذ درویشی¹

دانشجوی دکتری حسابداری، گروه حسابداری، دانشکده علوم اداری و اقتصادی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران،
 Darvishi@mail.um.ac.ir

رقیه محمودی یکه‌باغی²

دانشجوی دکتری حسابداری، گروه حسابداری، دانشکده علوم اداری و اقتصادی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران،
 R.Mahmoudi@mail.um.ac.ir

محمدحسین ودیعی*³

دانشیار گروه حسابداری، دانشکده علوم اداری و اقتصادی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران،
 Mhvadeei@um.ac.ir

چکیده

هدف: گزارش‌های متنی سالانه شرکت‌ها همواره یکی از مهم‌ترین منابع تصمیم‌گیری بازار سرمایه بوده و ویژگی‌های کیفی این افشاها از جمله لحن و قابل‌فهم بودن آن‌ها عامل مهمی جهت مفید بودن چنین اطلاعاتی برای تصمیم‌گیرندگان و حفظ حقوق سهامداران است که همواره از سوی قانون‌گذاران بازار سرمایه مورد تأکید است. از این رو، هدف این پژوهش بررسی رابطه بین مدیریت لحن و ارائه به‌موقع صورت‌های مالی حسابرسی شده و نقش تعدیل‌کنندگی حاکمیت شرکتی در این رابطه است.

روش: به منظور آزمون فرضیه‌ها از یکی از مهم‌ترین اطلاعات متنی افشاشده شرکت‌ها (گزارش فعالیت هیئت‌مدیره) و صورت‌های مالی حسابرسی شده و همچنین نمونه‌ای متشکل از ۸۹۶ مشاهده با مجموع ۱۱۲ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران با قلمرو زمانی سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۴۰۰ استفاده شده است.

یافته‌ها: نتایج نشان می‌دهد که ارتباط معنی‌دار و مثبتی بین مدیریت لحن گزارش فعالیت هیئت‌مدیره و ارائه به‌موقع گزارش حسابرسی وجود داشته و استقلال هیئت‌مدیره و دوگانگی مدیرعامل (به ترتیب) این رابطه را تقویت و تضعیف می‌نمایند. تجزیه و تحلیل‌های بیشتر نشان داد که حق‌الزحمه حسابرسان نیز متعاقباً افزایش یافته و یافته‌های تحقیق نسبت به در نظر گرفتن متغیر کنترلی تغییر حسابرسان و همچنین استفاده از متوسط تأخیر گزارش حسابرسان حساس نبوده و کماکان به قوت خود باقی است.

نتیجه‌گیری: بر اساس یافته‌های پژوهش، مدیران شرکت‌ها می‌توانند با اجتناب از مدیریت لحن در افشاهای متنی، ضمن گزارشگری مالی به موقع، مانع از افزایش هزینه‌های حسابرسی ناشی از افزایش ریسک حسابرسان شوند. حسابرسان نیز می‌توانند ضمن توجه به مدیریت لحن سایر اطلاعات شرکت، نسبت به پیامدهای آن همچون ریسک حسابرسی آگاهی یافته و حق‌الزحمه خود را متناسب با تلاش حسابرسی تعیین کنند.

دانش‌افزایی: مقاله حاضر بر دیدگاه مدیریت لحن استوار بوده و تأثیر کیفیت اطلاعات متنی را بر کار حسابرسی و نقش تعدیل‌کنندگی حاکمیت شرکتی تجزیه و تحلیل می‌کند. همچنین، درک ما را از پیامدهای مدیریت لحن در حوزه گزارشگری به‌موقع و شناخت حساسیت تلاش‌های حسابرسان نسبت به لحن افشاهای کیفی افزایش می‌دهد.

واژگان کلیدی: لحن، مدیریت لحن، گزارش حسابرسان، گزارشگری به‌موقع، تأخیر گزارش حسابرسان.

مقاله پژوهشی

*استناد: درویشی، محمودی یکه‌باغی و ودیعی (۱۴۰۳)؛ مدیریت لحن و ارائه به‌موقع گزارش حسابرسی: نقش تعدیل‌کنندگی حاکمیت شرکتی، فصلنامه علمی دانش حسابداری مالی، مقاله پژوهشی، دوره ۱۱، شماره ۴، پیاپی ۴۳، زمستان ۱۴۰۳، ۱-۲۵.

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۵/۲۲ تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۳/۹/۲

ناشر: دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) © حق مؤلف نویسندگان

۱- مقدمه

بدون شک گزارش‌های مالی سالانه منبع اطلاعاتی مفیدی است. انتخاب سرمایه‌گذاری مناسب مستلزم گزارشگری به موقع است در حالی که در دسترس بودن اطلاعات در بازارهای سرمایه نوظهور محدود است و تأخیر قابل توجهی در افشاها وجود دارد (عفیفی، ۲۰۰۹: ۵۶). مقصود از به موقع بودن، در دسترس بودن اطلاعات در اختیار تصمیم‌گیرندگان قبل از بی‌اثر شدن آن در تصمیمات است. هنگامی که ارائه گزارش‌های مالی به ذی‌نفعان طولانی می‌شود، ارزش اطلاعات مالی کاهش می‌یابد. علاوه بر این، اگر گزارش‌های مالی به موقع ارائه نشود، ریسک عدم تقارن اطلاعاتی ایجاد خواهد شد. در نتیجه، درجه عدم اطمینان در مورد انتخاب‌های سرمایه‌گذاری افزایش می‌یابد. بارزترین شاخص ارائه به موقع گزارشگری مالی، میزان تأخیر گزارش حسابرسی است (سلطانا و همکاران، ۲۰۱۵: ۷۲).

انتشار به موقع گزارش‌های حسابرسی شده، مربوط بودن و قابلیت اعتماد اطلاعات و آگاهی در خصوص اقدامات شرکت را افزایش می‌دهد (چالو، ۲۰۲۱: ۵۷۸). تأخیر در صدور گزارش حسابرسی باعث افزایش عدم تقارن اطلاعاتی و ابهام می‌شود (بلانکلی و همکاران، ۲۰۱۴: ۲۷). تأخیرها ممکن است استقلال و پاسخگویی کسب‌وکار را که برای ترغیب سهامداران برای انتخاب سرمایه‌گذاری حیاتی است، به خطر بیندازد. موضوع تأخیر گزارش حسابرسی مربوط به شفافیت شرکتی بوده و معیار خوبی جهت قضاوت در مورد کارایی حسابرسی مستقل است. بهنگام بودن گزارشگری مالی یک جنبه کلیدی در تعریف کیفیت اطلاعات مالی است (احمد و همکاران، ۲۰۲۳: ۱۴۸). همچنین، گزارش‌های کیفی نیز مبنای تصمیمات اقتصادی است که بر منافع سازمانی و سهامداران تأثیر می‌گذارد، با این حال در مورد پیامدهای کیفیت گزارش‌های متنی (مانند خوانایی و لحن) بر گزارشگری به موقع یک شکاف تحقیقاتی وجود دارد. بنابراین، با توجه به اهمیت ارائه به موقع اطلاعات باکیفیت، این پژوهش با هدف بررسی تأثیر مدیریت لحن گزارش فعالیت هیئت‌مدیره بر ارائه به موقع گزارش حسابرسی انجام شده است. به دلایل متعددی این مقاله بر به موقع بودن صورت‌های مالی حسابرسی شده متمرکز شده است. اولاً، طبق چارچوب مفاهیم نظری گزارشگری مالی «هرگاه تأخیری نابجا در گزارش اطلاعات رخ دهد، ممکن است اطلاعات خصوصیت مربوط بودن خود را از دست بدهد»، لذا به موقع بودن یکی از ویژگی‌های کیفی لازم برای گزارشگری مالی مؤثر است. از سوی دیگر وفق چارچوب مذکور و هم‌راستا با بیانیه شماره ۱ مفاهیم هیئت استانداردهای حسابداری دولتی (GASB)، اطلاعات مفید باید به سرعت پس از رویدادهای گزارش شده منتشر شود تا بر تصمیمات تأثیر بگذارد (هیئت استانداردهای حسابداری دولتی، ۱۹۸۷).

دوایر و ویلسون (۱۹۸۹) بیان می‌کنند که گزارشگری مالی به موقع نشانه‌ای از مدیریت مالی درست است. همچنین، ارائه به موقع گزارش حسابرسی به طور مستقیم با تلاش غیرعادی

حسابرسی (کنچل و همکاران، ۲۰۰۹: ۱۶۰۷)، رویدادهای نامطلوب همچون کنترل‌های داخلی ضعیف (اترج و همکاران، ۲۰۰۶: ۱) و تجدید ارائه آتی (بلانکلی و همکاران، ۲۰۱۴: ۲۷) مرتبط است. این نتایج حاکی از آن است که به موقع بودن گزارش احتمالاً نماینده‌ای برای گزارشگری مالی باکیفیت بوده و معرف آن است. شواهد برآمده از پژوهش‌های اخیر نیز حاکی از آن است که اطلاعات متنی افشاشده به عنوان یک سرمایه اطلاعاتی برای ارزیابی عملکرد گذشته و چشم‌انداز آتی شرکت تلقی می‌گردند که مورد توجه و اعتماد تأمین‌کنندگان منابع و حتی مدیران شرکت‌های رقیب می‌باشند (فرانسوا و زابوژنیک، ۲۰۰۵: ۵۱). اعتماد مذکور به عنوان یک سرمایه اجتماعی قابل توجه در نظر گرفته می‌شود که بر رشد اقتصادی بلندمدت یک کشور تأثیر می‌گذارد (کونادو و همکاران، ۲۰۲۲). لذا این مطالعه به بررسی رابطه بین مدیریت لحن یکی از مهم‌ترین اطلاعات متنی افشاشده (گزارش فعالیت هیئت‌مدیره) و ارائه به موقع گزارش حسابرس در شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران می‌پردازد. هرگونه ناسازگاری بین اطلاعات کمی عملکرد افشاشده با لحن اطلاعات کیفی را مدیریت لحن می‌نامند. اطلاعات کمی تصویر ناقصی از عملکرد شرکت در اختیار سرمایه‌گذاران قرار می‌دهد، درحالی‌که اطلاعات متنی، اطلاعات افزایشی در مورد عملکرد شرکت ارائه می‌دهد. چراکه مطابق شواهد، بازار به لحن افشا پاسخ مثبت می‌دهد (دیویس و همکاران، ۲۰۱۲: ۸۴۵).

یکی از توضیحات برای مدیریت لحن گزارش‌های سالانه، تلاش‌های عمدی مدیریت برای پنهان کردن اطلاعاتی است که نتیجه عملکرد ضعیف می‌باشد (هوانگ و همکاران، ۲۰۱۴: ۱۰۸۳). مطالعات پیشین بیانگر ارتباط بین لحن خوش‌بینانه در گزارش‌های سالانه با ریسک دادرسی بوده است (راجرز و همکاران، ۲۰۱۱: ۲۱۵۵). علاوه بر این، مدیریت لحن در افشاهای متنی بیانگر عدم اطمینان در گزارش‌های مالی بوده و نیاز به روش‌های حسابرسی گسترده را افزایش می‌دهد (ریچ و همکاران، ۲۰۱۶: ۹۳). بنابراین مدیریت لحن ممکن است بر ارزیابی حسابرسان از ریسک کار حسابرسی تأثیر بگذارد. پژوهش داگوستا و دانجلیس (۲۰۲۰) این نتایج را تأیید کرده و نشان دادند که شرکت‌هایی با مدیریت لحن مثبت احتمال بیشتری دارد که در آینده عملکرد ضعیف و درماندگی مالی را تجربه کنند که این مسئله نگرانی‌هایی را در مورد ریسک تحریف‌های بااهمیت ایجاد می‌کند. بنابراین، ریسک حسابرسی بالاتر مستلزم بکارگیری روش‌های گسترده تر و کسب شواهد بیشتری است که منجر به تلاش و صرف زمان بیشتر توسط حسابرس شده و از آنجا که تأخیر در ارائه گزارش حسابرس معرف تلاش غیرعادی حسابرسی است (کنچل و همکاران، ۲۰۰۹: ۱۶۰۷) تأخیر گزارش حسابرسی افزایش می‌یابد به نحوی که ما انتظار یک رابطه مستقیم بین مدیریت لحن و ارائه به موقع گزارش حسابرسی داریم. از سوی دیگر، با توجه به اینکه حاکمیت شرکتی قوی (هیئت‌مدیره مستقل، عدم دوگانگی مدیرعامل و دارای تنوع جنسیتی) ضمن تقویت کنترل‌های داخلی، نظارت بر مدیریت را افزایش داده و با تقویت کنترل‌های داخلی موجب

کاهش گزارش دهی نادرست و بهبود کیفیت گزارشگری مالی و در نهایت کاهش ریسک حسابرسی می‌شود (ابوت و همکاران، ۲۰۰۴: ۶۹؛ العجمی، ۲۰۰۸: ۲۱۷؛ فرومی و همکاران، ۲۰۲۳: ۵۸)؛ رابطه بین مدیریت لحن و ارائه به موقع گزارش حسابرسی را تعدیل می‌نماید. در این مقاله، مدیریت لحن با استفاده از لحن غیرعادی اندازه‌گیری و برای شناسایی لحن گزارش فعالیت هیئت‌مدیره از لغت‌نامه واژگان تخصصی هیئت‌مدیره پله و همکاران (۱۴۰۰) استفاده شده و علاوه بر واژگان تخصصی از ترکیب واژگان نیز برای شناسایی تأثیر ترکیب کلمات بهره گرفته شده است. همچنین مطابق با ادبیات تحقیق (جانسون و همکاران، ۲۰۰۲: ۳۹۵؛ کاگل و همکاران، ۲۰۱۴: ۷۰)، ما از تأخیر گزارش حسابرسی برای سنجش به موقع بودن گزارشگری مالی استفاده می‌کنیم. نتایج مطالعه نشان می‌دهد که لحن غیرعادی یکی از گزارش‌های مهم سالانه در ایران (گزارش فعالیت هیئت‌مدیره) به طور مثبت با تأخیر گزارش حسابرس مرتبط است؛ یعنی حسابرسان برای ارائه گزارش حسابرسی شرکت‌های با لحن غیرعادی تلاش بیشتری می‌کنند. این بدان معناست که حسابرسان با افزایش تلاش‌های حسابرسی، ریسک‌های مرتبط با لحن غیرعادی را درک می‌کنند. وجود لحن غیرعادی در گزارش سالانه، ریسک حسابرسی را افزایش داده و در نتیجه نیاز به تلاش حسابرسی بیشتری دارد که منجر به تأخیر در گزارش حسابرسی می‌شود. همچنین یافته‌ها حاکی از تقویت این رابطه توسط استقلال هیئت‌مدیره و تضعیف آن به وسیله دوگانگی مدیرعامل است. از سوی دیگر، تجزیه و تحلیل‌های بیشتر نشان می‌دهد که لحن غیرعادی سال گذشته نیز اثر مستقیمی بر تأخیر گزارش حسابرسی دارد. هم‌چنین با توجه به اینکه لحن غیرعادی منجر به تلاش بیشتر حسابرس می‌گردد، حق‌الزحمه حسابرس نیز متعاقباً افزایش می‌یابد. بررسی‌های اضافی نشان داد که یافته‌های تحقیق نسبت به در نظر گرفتن تغییر حسابرس به عنوان یک متغیر کنترلی مهم و همچنین استفاده از متوسط تأخیر گزارش حسابرسی در سنجش میزان تأخیر در ارائه گزارش حسابرس حساس نبوده و کماکان به قوت خود باقی است.

این مطالعه از منظرهای مختلف می‌تواند سبب دانش‌افزایی و توسعه ادبیات گردد. مقاله حاضر بر دیدگاه لحن غیرعادی استوار بوده و تأثیر کیفیت اطلاعات متنی را بر کار حسابرسی و همچنین نقش تعدیل‌کنندگی حاکمیت شرکتی تجزیه و تحلیل می‌کند در حالی که پژوهش‌های قبلی صرفاً موضوعاتی همچون افشای متنی و تلاش حسابرسی از منظر خوانایی (بلانکو و همکاران، ۲۰۲۱) تأثیر لحن گزارش تفسیری مدیریت بر گزارشگری مالی به موقع آتی شهرداری‌ها (ریچ و همکاران، ۲۰۱۶) و یا رابطه بین افشای متنی و تأخیر در ارائه گزارش حسابرس صرفاً از منظر لحن غیرعادی مثبت (تنگ و هان، ۲۰۲۳: ۱۸۶) بررسی نموده‌اند. بنابراین دامنه ادبیات موجود را به کمک جهت ارائه به موقع صورت‌های مالی حسابرسی شده شرکت‌ها، به ویژه در اقتصادهای نوظهور همچون ایران که با مشکل ارائه به موقع اطلاعات به ذی‌نفعان مواجه هستند، گسترش داده است. همچنین، درک ما را از پیامدهای مدیریت لحن در حوزه گزارشگری به موقع و شناسایی

عوامل تعیین‌کننده تأخیر گزارش حسابرسی افزایش داده و با شناخت حساسیت تلاش‌های حسابرسان نسبت به لحن افشاهای کیفی و همچنین نقش حاکمیت شرکتی در این رابطه به قانون‌گذاران و استاندارد‌گذاران کمک می‌کند تا این عوامل مهم را هنگام تدوین دستورالعمل‌ها و چارچوب‌های ارائه گزارش‌های کیفی و حاکمیت شرکتی در نظر بگیرند. ساختار پژوهش در ادامه به این صورت سازمان‌دهی شده است: در قسمت بعد، مبانی نظری و فرضیه‌های پژوهش تشریح می‌شود. سپس، روش‌شناسی پژوهش تبیین می‌شود. بعد از آن، یافته‌های تجربی مورد واکاوی قرار می‌گیرد و در نهایت، نتیجه‌گیری و پیشنهادهای ارائه می‌شود.

۲- مبانی نظری

مدیریت لحن و تأخیر گزارش حسابرسی

ادبیات تحقیق حسابداری و امور مالی در زمینه بررسی محتوای اطلاعاتی گزارش‌های کیفی و متنی شرکت‌ها از جمله گزارش تفسیری مدیریت با سرعت قابل توجهی در حال گسترش است و مطالعات بسیاری جنبه‌های مختلف این افشاها را کاویده‌اند (لوگر و مک دونالد، ۲۰۱۱: ۳۵؛ لیهاوی و همکاران، ۲۰۱۱: ۱۰۸۷؛ براون و تاکر، ۲۰۱۱: ۳۰۹؛ مایو و همکاران، ۲۰۱۵: ۱۶۲۱). بسیاری از این مطالعات از معیارهای لحن استفاده نموده و ارتباط بین لحن افشاها و گزارش‌های مالی آتی یا نتایج بازار سرمایه را مورد بررسی قرار داده‌اند. همچنین توسعه ابزارهای فناورانه و بهره‌بردن از فناوری‌هایی از جمله تحلیل متن کامپیوتری (CTA)، موجب تسریع این روند به‌ویژه در زمینه بررسی رابطه بین افشاهای متنی و حسابرسی شده است. یکی از ویژگی‌های کیفی گزارش‌های متنی لحن است که به تحلیل احساسات افشاهای متنی اشاره دارد. بسیاری از مطالعات نشان می‌دهند که مدیران از لحن برای نشان دادن وضعیت مالی و انتظارات خود از عملکرد آتی شرکت استفاده می‌کنند (میرعلی و همکاران، ۱۳۹۷: ۸۱). به‌عنوان مثال، آلی و دی آنجلیس (۲۰۱۵) دریافتند که پراکندگی لحن با انتخاب‌های گزارشگری مالی مدیران مرتبط است. دیویس و همکاران (۲۰۱۲) دریافتند که مدیران از لحن افشا در بیانیه‌های مطبوعاتی سود برای نشان دادن عملکرد آینده استفاده می‌کنند. دیویس و تاماسویت (۲۰۱۲) نشان می‌دهند که شرکت‌ها از لحن خوش‌بینانه بیشتر و لحن بدبینانه کمتری در بیانیه‌های مطبوعاتی سود نسبت به گزارش تفسیری مدیریت استفاده می‌کنند. مطالعات پیشین نشان می‌دهد که لحن مدیریت یک ابزار علامت‌دهی قابل‌اعتماد برای انتقال اطلاعات خصوصی در مورد کیفیت و عملکرد آینده یک شرکت است و تحلیل‌گران به دنبال لحن خوش‌بینانه (بدبینانه) تر پیش‌بینی‌های خود را رو به بالا (پایین) تجدیدنظر می‌کنند (نینگ و همکاران، ۲۰۲۴: ۱). همچنین لحن بدبینانه بر گزارشگری مالی متهورانه تأثیر منفی و معناداری دارد و حفاظت از حقوق سهامداران باعث تشدید این تأثیر می‌شود (میرزائی و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۰۹). به‌علاوه نتایج به‌دست‌آمده در زمینه حسابرسی نشان می‌دهد که لحن تأثیر منفی بر حق‌الزحمه حسابرسی دارد. به بیانی دیگر لحن گزارشگری مالی

معیارهایی را منعکس می‌کند که حسابرسان در ارزیابی ریسک حسابرسی آن‌ها را مدنظر قرار می‌دهند (بزرگ‌اصل و همکاران، ۱۴۰۰: ۷۹). با این حال، لحن محتوای افشاشده ممکن است به علت عملکرد شرکت باسویه شده باشد. اگر لحن با اطلاعات مالی شرکت متناقض باشد، به آن مدیریت لحن (لحن غیرعادی) می‌گویند (هوانگ و همکاران، ۲۰۱۴: ۱۰۸۳). لحن غیرعادی می‌تواند عملکرد ضعیف شرکت‌ها را جبران کرده و سرمایه‌گذاران را گمراه کند. دیویس و تاماسویت (۲۰۱۲) بیان می‌کنند که وقتی ریسک دادرسی کم است، ممکن است مدیران قبل از اعمال اختیارها، لحن بیانیه‌های مطبوعاتی سود را مدیریت کنند که این امر خوش‌بینی را افزایش می‌دهد. آلی و دی آنجلس (۲۰۱۵) دریافتند زمانی که عملکرد شرکت به‌طور غیرعادی بالا یا پایین است، به احتمال زیاد مدیران لحن تماس کنفرانسی را به‌طور استراتژیک مدیریت می‌کنند. همچنین مطالعات پیشین حاکی از ارتباط بین لحن غیرعادی با بازده آتی پایین‌تر (یان و همکاران، ۲۰۲۴)، تجدیدنظر رو به پایین برآورد سود و افزایش دقت پیش‌بینی تحلیلگران (یان و همکاران، ۲۰۲۴: ۱۸۵۸)، هم‌زمانی بالاتر قیمت سهام و کاهش سوگیری خوش‌بینی تحلیل‌گر (جیانگ و همکاران، ۲۰۲۴) و عملکرد گزارشگری ESG آتی پایین‌تر (بروسکه و همکاران، ۲۰۲۴) است. مدت‌هاست که بهنگام بودن به‌عنوان یکی از ویژگی‌های کیفی گزارشگری شناخته‌شده است. بیانیه مفاهیم شماره ۱ هیئت استانداردهای حسابداری دولتی (GASB) به‌موقع بودن را به‌عنوان یکی از ویژگی‌های کیفی لازم برای گزارشگری مالی مؤثر معرفی کرده و بیان می‌کند که اگر قرار است گزارش‌های مالی مفید باشند، باید به‌سرعت پس از رویدادهای گزارش‌شده منتشر شوند تا بر تصمیمات تأثیر بگذارند (هیئت استانداردهای حسابداری دولتی، ۱۹۸۷). علاوه بر این، انجمن مدیران مالی دولت (GFOA) بیان نموده است که بهترین شیوه انتشار گزارش‌های مالی، در اسرع وقت پس از پایان دوره گزارشگری است به‌گونه‌ای که گزارش‌های مالی برای تصمیم‌گیری آگاهانه، به‌موقع در دسترس باشند (انجمن مدیران مالی دولت، ۲۰۰۸). عوامل مؤثر بر به‌موقع بودن گزارشگری مالی در دو دسته کلی قابل‌ذکر است: ویژگی‌های شرکت (صاحب‌کار) و ویژگی‌های حسابرسان. ویژگی‌های شرکت شامل اندازه، سودآوری، اهرم، ریسک، پیچیدگی و عمر شرکت است. یافته‌های مطالعات قبلی حاکی از آن بوده است که بهنگام بودن گزارشگری مالی بیشتر تحت تأثیر اندازه شرکت (پین و جنسن، ۲۰۰۲: ۱)، سودآوری (اسماعیل و چندلر، ۲۰۰۴: ۱)، مالکیت نهادی (قاسم، ۲۰۲۴) و مالکیت خانوادگی (آستمی و همکاران، ۲۰۲۴) است. همچنین یافته‌ها بیانگر ارتباط بین بهنگام بودن گزارشگری مالی با ویژگی‌های حسابرسان از جمله نوع حسابرسان (کنچل و پین، ۲۰۰۱: ۱۳۷)، ریسک حسابرسی (شارما و همکاران، ۲۰۰۸: ۱۰۵)، فناوری حسابرسی (اشتون و همکاران، ۱۹۸۹: ۶۵۷)، صلاحیت حسابرسان (سلطانی، ۲۰۰۲: ۲۱۵)، اندازه حسابرسان (جاگی و تسویی، ۱۹۹۹: ۱۷)، نوع اظهارنظر حسابرسان (لونتیس و همکاران، ۲۰۰۵: ۴۵؛ سلطانی، ۲۰۰۲: ۲۱۵) و افشای مسائل عمده و کلیدی حسابرسی (الی و

همکاران، ۲۰۲۴؛ بعثه، ۲۰۲۴: ۷۹۸؛ رحمان و بوئیان، ۲۰۲۴: ۱) بوده است. یک عامل مهم در تأثیرگذاری بر بهنگام بودن گزارش‌های مالی، تأخیر گزارش حسابرسی است که زمان بین پایان سال مالی و تکمیل حسابرسی صورت‌های مالی است (پین و جنسن، ۲۰۰۲: ۱) زیرا گزارش مالی تنها پس از امضای حسابرس مستقل و صدور گزارش حسابرسی به صورت عمومی منتشر می‌شود. تلاش اضافی حسابرس به صورت تأخیر غیرعادی در ارائه گزارش حسابرسی نشان داده می‌شود که عامل مؤثری برای افزایش قابلیت اعتماد محیط گزارشگری است. تأخیر گزارش حسابرس لزوماً بیانگر کیفیت حسابرسی نیست، بلکه ممکن است به دلیل وجود مسائل مبهم گزارشگری و عدم وجود استانداردهای حسابداری واضح رخ دهد که احتمال عدم کشف تحریف‌های بااهمیت و در نتیجه احتمال تجدید ارائه را تشدید می‌کند که نشان‌دهنده کیفیت نامناسب گزارشگری و حسابرسی است. (بلانکلی، ۲۰۱۲: ۷۹). از سوی دیگر، گیوولی و پالمون (۱۹۸۲) نشان می‌دهند که گزارشگری شرکت‌هایی که اخبار بد دارند، نسبت به شرکت‌هایی که خبرهای خوب دارند، زمان بیشتری می‌برد. بخشی از این امر به این دلیل بود که شرکت‌ها در گزارش اخبار بد خود مردد بودند و زمانی که مجبور بودند اخبار بد را گزارش کنند، زمان بیشتری برای مدیریت آمار و ارقام یا متوسل شدن به تکنیک‌های حسابداری صرف می‌کردند.

در حال حاضر افشاهای متنی به یک موضوع مهم در گزارشگری برون‌سازمانی شرکت تبدیل شده‌اند (حسن و همکاران، ۲۰۱۹: ۲۷۰) زیرا به کاهش عدم تقارن اطلاعاتی کمک می‌کنند، اما این فرصت را برای مدیران فراهم می‌آورد تا رویدادهای غیرمالی و گاهی مالی شرکت را آن‌گونه که می‌خواهند افشا نمایند، زیرا حاوی اطلاعات توصیفی هستند و گزاره‌های توصیفی نسبت به داده‌های عددی قابلیت دست‌کاری بیشتری دارند و قابل برنامه‌ریزی‌اند (بوکهلز و همکاران، ۲۰۱۸: ۵۳۱) همچنین به دلیل اینکه تا حدی برنامه‌های آتی شرکت را نشان می‌دهند، بر تصمیمات استفاده‌کنندگان مؤثر واقع می‌گردند. لذا از آنجاکه قضاوت استفاده‌کنندگان در معرض سوگیری گزارش‌های مدیریت قرار دارد؛ حسابرس باید اطلاعات متنی مندرج در گزارش سالانه را در نظر بگیرد و تلاش بیشتری برای شناسایی ریسک‌های مرتبط با اطلاعات متنی انجام دهد (حسین و همکاران، ۲۰۲۰). حسابرسان هنگام انجام قضاوت‌های حرفه‌ای، تأثیر افشای متنی بدون ساختار گزارش‌های سالانه را در نظر می‌گیرند، مانند افشای ریسک در پرونده‌های ۱۰-K که بر حق‌الزحمه حسابرسی تأثیر می‌گذارد (یانگ و همکاران، ۲۰۱۸: ۵۸۳) و لحن غیرعادی مثبت مدیریت که احتمال صدور گزارش حسابرسی با اظهار نظر تعدیل‌شده را افزایش می‌دهد (حسین و همکاران، ۲۰۲۰). همچنین اعتبار منبع بر ادراک حسابرسان از ریسک صاحب‌کار تأثیر می‌گذارد (گرینر و همکاران، ۲۰۲۰: ۱۳۹). مطابق پژوهش‌های حسین و همکاران (۲۰۲۰) و مایو و همکاران (۲۰۱۵) لحن غیرعادی مثبت در گزارش‌های سالانه ارتباط نزدیکی با قصد مدیریت برای پوشش مدیریت سود پنهان یا صورت‌های مالی با عملکرد مالی ضعیف دارد،

بنابراین نشان‌دهنده افزایش ریسک تحریف بااهمیت است. از سوی دیگر، مسئولیت محیط اطلاعاتی با مدیریت است و ارزیابی مدیریت بخش مهمی از فرآیند حسابرسی است. حسابرسان باید سایر اطلاعات افشاشده در گزارش سالانه را بررسی کنند تا مغایرت بااهمیت بین سایر اطلاعات و صورت‌های مالی مورد بررسی را شناسایی کنند زیرا حسابرسان نیز مسئولیت‌های قانونی خاصی را برای اظهارات نادرست در اطلاعات متنی متحمل می‌شوند که اینک پژوهش راجرز و همکاران (۲۰۱۱) بیانگر وجود ارتباط بین لحن خوش‌بینانه در گزارش‌های سالانه و ریسک دادرسی بوده است. یک محیط اطلاعاتی ضعیف و یا قصد مدیریت برای افشای اطلاعات کمتر مفید نشان‌دهنده افزایش ریسک مرتبط با کار حسابرسان است (تنگ و هان، ۲۰۲۳: ۱۸۶). زمانی که حسابرسان محیط اطلاعاتی ضعیفی را شناسایی می‌کنند و یا فرض می‌کنند که مدیریت عمداً اطلاعات مفید کمتری ارائه می‌کند، با افزایش ریسک عدم کشف به مقابله با ریسک فزاینده تحریف‌های بااهمیت پاسخ می‌دهد. ریسک عدم کشف بیشتر مستلزم شواهد حسابرسان کمی و کیفی بیشتر است که به تلاش بیشتری نیاز دارد. همچنین بر اساس شواهد لائو و میلز (۲۰۱۵) لحن گزارش‌های سالانه منعکس‌کننده رفتار مدیریتی بوده و شرکت‌هایی که از کلماتی با لحن منفی در گزارش‌های سالانه استفاده می‌کنند، تمایل به استفاده از استراتژی‌های مالیاتی تهاجمی دارند که ممکن است موجب اقدام قانونی مقامات مالیاتی علیه شرکت شود. از منظر حسابرسان چنین شرایطی نشانگر خطر عدم انطباق صاحب‌کار با قانون بوده و در نتیجه ریسک ذاتی را افزایش می‌دهد (فدراسیون بین‌المللی حسابداران، ۲۰۰۹). به علاوه به‌کارگیری لحن غیرعادی با عملکرد ضعیف و درماندگی مالی در آینده مرتبط بوده (داگوستا و دانجلیس، ۲۰۲۰: ۲۲۸۷) که زمینه را برای رفتار فرصت‌طلبانه مدیر فراهم نموده و موجب افزایش ریسک ذاتی شرکت می‌گردد. در مجموع و با توجه به استدلال‌های نظری پیش‌گفته، لحن غیرعادی دارای پیامدهایی از جمله افزایش ریسک دادرسی ناشی از تصمیم‌گیری و قضاوت نادرست استفاده‌کنندگان به دلیل اظهارات سوگیرانه یا نادرست مدیریت و افزایش ریسک تحریف‌های بااهمیت، افزایش ریسک عدم کشف ناشی از پنهان کردن مدیریت سود یا عملکرد ضعیف شرکت، خطر عدم انطباق صاحب‌کار با قانون و در نتیجه افزایش ریسک ذاتی، عملکرد ضعیف و درماندگی مالی در آینده و نهایتاً افزایش ریسک ذاتی بوده و همه این موارد موجب افزایش ریسک حسابرسان می‌شود که نیازمند کسب شواهد بیشتر و روش‌های حسابرسان گسترده‌تری است. از آنجاکه حسابرسان مسئول تکمیل کارآمد و مؤثر گزارش به سهامداران هستند؛ تأخیر گزارش حسابرسان نیز افزایش می‌یابد زیرا حسابرسان با افزایش دامنه رسیدگی‌ها و تلاش حسابرسان به افزایش ریسک حسابرسان پاسخ می‌دهد و پیشنهادهای افشای بیشتری را به مدیریت ارائه می‌نماید که این موارد مستلزم صرف زمان بیشتری است. بنابراین فرضیه اول پژوهش به شرح ذیل ارائه می‌گردد:

فرضیه اول: لحن غیرعادی گزارش فعالیت هیئت‌مدیره بر تأخیر گزارش حسابرسی تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

نقش حاکمیت شرکتی

تئوری نمایندگی بیان می‌کند که ممکن است به دلیل جدایی بین مالکان و مدیران در ساختار سازمانی مدرن، تعارض ایجاد شود (جنسن و مک‌لینگ، ۱۹۷۶: ۳۰۵). یکی از مکانیسم‌های کنترلی پیشنهادشده توسط این چارچوب، تشکیل یک هیئت‌مدیره برای نظارت بر حاکمیت داخلی شرکت‌ها است (آلوز، ۲۰۲۳؛ فاما و جنسن، ۱۹۸۳: ۳۰۱). هیئت‌مدیره باید بر پیشنهادهای مدیریت نظارت کند تا از حفظ منافع سهامداران اطمینان حاصل کند (تی، ۲۰۲۳: ۱). بر این اساس هیئت‌مدیره به‌وسیله کمیته‌های فرعی خود از جمله کمیته حسابرسی به دنبال اهدافی همچون افزایش کیفیت سیستم گزارشگری مالی شرکت‌ها از طریق تقویت سیستم کنترل داخلی آن‌ها است (کرونوپولوس و همکاران، ۲۰۲۴: ۶۵۷). از یک سو، ادبیات پیشین حاکی از آن است که وجود مکانیسم‌های حاکمیت شرکتی قوی مانند قدرت هیئت‌مدیره و کمیته‌های حسابرسی، نظارت بر مدیریت را افزایش و بروز سوء مدیریت یا گزارش‌دهی نادرست را کاهش می‌دهد. بنابراین، حاکمیت شرکتی مؤثر باید کیفیت گزارشگری مالی را بهبود بخشد و به‌موجب آن، به‌طور بالقوه بر ارزیابی ریسک حسابرسی تأثیر می‌گذارد (ابوت و همکاران، ۲۰۰۴: ۶۹)، علاوه بر این، فاما و جنسن (۱۹۸۳) بر اساس نظریه نمایندگی، معتقدند که حاکمیت داخلی یک شرکت نقش مهمی در شکل‌دهی و بهبود مؤثر عملیات سیستم کنترل داخلی آن دارد. حاکمیت شرکتی قوی یک عامل مهم در سطح واحد تجاری است که ریسک‌های مرتبط با صاحب‌کار را کاهش داده و متعاقباً ریسک حسابرسی را کاهش می‌دهد. از سوی دیگر، حاکمیت شرکتی خوب، عملکرد مدیریتی مناسب را تضمین کرده و موجب می‌شود سازمان ریسک کسب‌وکار کمتری داشته باشد که به معنای ریسک حسابرسی کمتر است (العجمی، ۲۰۰۸: ۲۱۷). همچنین نظارت مؤثر از سوی هیئت‌مدیره نگرش فرصت‌طلبانه مدیران را کنترل کرده و با بررسی دقیق، افشای اطلاعات را ترویج می‌کند (عباس و فریحاتی، ۲۰۲۳: ۹۱؛ الاحدال و هاشم، ۲۰۲۲: ۴۲۴). چنین مکانیسم‌های کنترلی شرکت‌ها را قادر به طراحی سیستم‌های حسابداری محافظه‌کارانه و شناسایی ضعف‌های کنترل داخلی می‌کند (فرومی و همکاران، ۲۰۲۳: ۵۸). در مجموع، مکانیسم‌های کنترلی مؤثر با کاهش تعارضات نمایندگی و افزایش کیفیت گزارشگری مالی و متعاقباً کاهش ریسک حسابرسی بر رابطه بین لحن غیرعادی و تأخیر گزارش حسابرسی اثرگذار است. در این مقاله مطابق با ادبیات تحقیق بر سه شاخص حاکمیت شرکتی به شرح ذیل تأکید شده است:

استقلال هیئت‌مدیره

استقلال هیئت‌مدیره به‌عنوان یکی از ابعاد حاکمیت شرکتی خوب شناخته می‌شود که می‌تواند بر این رابطه تأثیر بگذارد. اعضای مستقل اعضای هیئت‌مدیره‌ای هستند که تحت کنترل مدیران نیستند (بازهیر، ۲۰۲۳: ۱). این مدیران نقش مشاوره‌ای اساسی را برای شرکت‌ها ایفا می‌کنند (اوتون و همکاران، ۲۰۲۳). علاوه بر این، در چارچوب تئوری نمایندگی، استدلال می‌شود که حضور این مدیران در هیئت‌مدیره ظرفیت نظارتی آن را افزایش داده و کنترل داخلی شرکت‌ها را تقویت می‌کند (دانگ و انگوین، ۲۰۲۲). هر چه نسبت مدیران مستقل در هیئت‌مدیره بیشتر باشد، نظارت بر رفتار مدیریت مؤثرتر خواهد بود و در نتیجه ماهیت ریسک ذاتی را کاهش می‌دهد (عفیفی، ۲۰۰۹: ۵۶؛ حساس یگانه و داداشی، ۱۳۸۹: ۴۱). بنابراین، نظارت دقیق و توصیه‌های استراتژیک هیئت‌مدیره مستقل سیستم‌های کنترل داخلی شرکت‌ها را شکل داده و متعاقباً ریسک حسابرسی را به حداقل می‌رساند و بدین ترتیب بر رابطه بین لحن غیرعادی و تأخیر گزارش حسابرسی تأثیر می‌گذارد. لذا فرضیه دوم به شرح ذیل تدوین گردید:

فرضیه دوم: استقلال هیئت‌مدیره رابطه بین لحن غیرعادی گزارش فعالیت هیئت‌مدیره و تأخیر گزارش حسابرسی را تعدیل می‌نماید.

نوع جنسیتی هیئت‌مدیره

یکی دیگر از ویژگی‌های حاکمیت شرکتی تنوع جنسیتی هیئت‌مدیره است. مطالعات نشان می‌دهد که تفاوت‌های جنسیتی بین مدیران را می‌توان با تفاوت در مهارت‌های ارتباطی، سبک تصمیم‌گیری، سطح اعتماد بیش‌ازحد، تحمل ریسک، سخت‌کوشی و شدت نظارت توضیح داد (ابوت و همکاران، ۲۰۱۲: ۶۰۷؛ آدامز و فریرا، ۲۰۰۹: ۲۹۱؛ ایتنون و همکاران، ۲۰۱۰: ۱۱۳؛ شوپرت، ۲۰۰۶: ۷۰۶). زنان در مقایسه با مردان، ملاحظات اخلاقی را هنگام تصمیم‌گیری بیشتر در نظر می‌گیرند (کوهن و همکاران، ۱۹۹۸: ۲۵۰) و احتمالاً عملکرد نظارتی هیئت‌مدیره را تقویت می‌کنند. حجم وسیعی از ادبیات تأیید می‌کند که زنان محافظه‌کارتر و ریسک‌گریزتر از مردان هستند (بیرنز و همکاران، ۱۹۹۹: ۳۶۷؛ جیاناکوپلاس و برناسک، ۱۹۹۸: ۶۲۰؛ پاول و آنسیک، ۱۹۹۷: ۶۰۵). از منظر حسابرسی، به دلیل محافظه‌کاری بیشتر زنان در حسابداری و رفتار ریسک‌گریزتر در مقایسه با مردان، شرکت‌های دارای هیئت‌مدیره با تنوع جنسیتی بیشتر، کمتر در معرض تحریف مالی قرار گرفته و فرآیند گزارشگری مالی آن‌ها اعتبار بیشتری دارد. بر اساس یافته‌های مطالعه گارسیا سانچز و همکاران (۲۰۱۷)، حضور زنان در هیئت‌مدیره در ترویج محافظه‌کاری حسابداری و گزارش سود باکیفیت‌تر نقش اساسی دارد. همچنین مطابق شواهد مطالعات پیشین حضور بیشتر زنان در هیئت‌مدیره شرکت نقش اثرگذاری در کاهش ضعف‌های کنترل داخلی شرکت‌ها داشته و تأثیر مطلوبی بر کیفیت گزارشگری مالی دارند (ابوت و همکاران، ۲۰۱۲: ۶۰۷؛ باروا و همکاران، ۲۰۱۰: ۲۵؛ سرینیدی و همکاران، ۲۰۱۴: ۲۲۹۷). بنابراین شواهد

حاکی از اثرگذار بودن تنوع جنسیتی هیئت‌مدیره بر ریسک کسب‌وکار و متعاقباً ریسک حسابرسی است. لذا فرضیه سوم تحقیق به شرح ذیل تدوین شده است:

فرضیه سوم: تنوع جنسیتی هیئت‌مدیره رابطه بین لحن غیرعادی گزارش فعالیت هیئت‌مدیره و تأخیر گزارش حسابرسی را تعدیل می‌نماید.

دوگانگی وظیفه مدیرعامل

فاما و جنسن (۱۹۸۳) استدلال می‌کنند که زمانی که تصمیمات مدیریت ارشد قابل کنترل نباشد نقش هیئت‌مدیره در کاهش مشکلات بی‌اثر است. در صورت وجود دوگانگی وظیفه، مدیرعامل نفوذ قابل توجهی بر هیئت‌مدیره خواهد داشت و با عدم تفکیک مدیریت تصمیم‌گیری و کنترل تصمیم مواجه خواهیم بود. دوگانگی وظیفه مدیرعامل توانایی هیئت‌مدیره برای نظارت بر عملکرد مدیرعامل را تضعیف می‌کند (زربان و عطیه، ۲۰۱۶: ۳۷). به احتمال زیاد تأثیر قابل توجهی در ارزیابی حسابرس از ریسک حسابرسی شرکت دارد چراکه نقش نظارت مؤثر هیئت‌مدیره بر قابلیت اطمینان اعداد حسابداری و دامنه حسابرسی را مخدوش می‌نماید (والاس، ۱۹۸۹: ۳؛ اندرسون و همکاران، ۱۹۹۳: ۳۵۳). بنابراین انتظار می‌رود که وجود دوگانگی وظیفه مدیرعامل منجر به تضعیف سیستم نظارتی مؤثر شده که ریسک ذاتی شرکت را افزایش می‌دهد و متعاقباً منجر به افزایش ریسک حسابرسی می‌شود. لذا فرضیه چهارم پژوهش به شرح ذیل ارائه گردید:

فرضیه چهارم: دوگانگی وظیفه مدیرعامل رابطه بین لحن غیرعادی گزارش فعالیت هیئت‌مدیره و تأخیر گزارش حسابرسی را تعدیل می‌نماید.

۳- روش‌شناسی

جامعه و نمونه

جامعه به روش حذف نظام‌مند انتخاب و شامل شرکت‌هایی است که واجد شرایط زیر باشند:

(۱) اطلاعات موردنیاز شرکت‌ها جهت انجام پژوهش برای دوره مورد مطالعه موجود باشد؛ (۲) طی دوره مورد نظر سال مالی و یا فعالیت خود را تغییر نداده باشند و (۳) جزء شرکت‌های سرمایه‌گذاری و واسطه‌گری‌های مالی، بانک‌ها و بیمه‌ها نباشند. پس از تعیین جامعه آماری با اعمال محدودیت‌های یادشده؛ جامعه آماری پژوهش متشکل از ۱۱۲ (۸۹۶ مشاهده سال - شرکت) شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در فاصله زمانی ۱۳۹۳ تا ۱۴۰۰ بوده که با توجه به محدود بودن تعداد، تمامی شرکت‌ها در نمونه استفاده شده‌اند.

مدل و متغیرها

برای آزمون فرضیه اول این پژوهش مبنی بر وجود ارتباط بین لحن غیرعادی گزارش فعالیت هیئت‌مدیره و تأخیر گزارش حسابرسی، مدل رگرسیون مورد استفاده (مدل ۱) در این تحقیق به شرح زیر است:

$$ARLAG_{i,t} = \alpha_0 + \beta_1 ABTONE_{i,t} + \beta_2 AGE_{i,t} + \beta_3 BIG_{i,t} + \beta_4 ROA_{i,t} + \beta_5 BUSY_{i,t} + \beta_6 LEV_{i,t} + \beta_7 CURRENT_{i,t} + \beta_8 SIZE_{i,t} + \beta_9 LOSS_{i,t} + \beta_{10} MTB_{i,t} + \beta_{11} RECINV_{i,t} + \beta_{12} RETSUM_{i,t} + \beta_{13} RETVOL_{i,t} + \sum_{k=1}^7 \beta_k Year_k + \sum_{j=1}^6 \beta_j Ind_j + \varepsilon$$

برای آزمون فرضیه‌های دوم تا چهارم پژوهش مبنی بر نقش تعدیل‌گر متغیرهای حاکمیت شرکتی (CG) بر ارتباط بین لحن غیرعادی و تأخیر گزارش حسابرسی، مدل رگرسیون مورد استفاده (مدل ۲) به شرح زیر است:

$$ARLAG_{i,t} = \alpha_0 + \beta_1 ABTONE_{i,t} + \beta_2 CG_{i,t} + \beta_3 ABTONE * CG_{i,t} + \beta_4 AGE_{i,t} + \beta_5 BIG_{i,t} + \beta_6 ROA_{i,t} + \beta_7 BUSY_{i,t} + \beta_8 LEV_{i,t} + \beta_9 CURRENT_{i,t} + \beta_{10} SIZE_{i,t} + \beta_{11} LOSS_{i,t} + \beta_{12} MTB_{i,t} + \beta_{13} RECINV_{i,t} + \beta_{14} RETSUM_{i,t} + \beta_{15} RETVOL_{i,t} + \sum_{k=1}^7 \beta_k Year_k + \sum_{j=1}^6 \beta_j Ind_j + \varepsilon$$

متغیرهای مدل بالا شامل متغیر وابسته، متغیر مستقل اصلی، متغیرهای تعدیل‌گر و متغیرهای کنترلی به ترتیب در قسمت‌های بعد معرفی می‌شوند.

متغیر وابسته

تأخیر در گزارش حسابرسی (ARLAG): برای اندازه‌گیری تأخیر در گزارش حسابرسی مشابه با برایان و همکاران (۲۰۲۰) از محاسبه تعداد روزهای بین پایان سال مالی و تاریخ صدور گزارش حسابرسی استفاده شده است.

متغیر مستقل اصلی

لحن غیرعادی (ABTONE): ابتدا لحن افشا (Tone) بر اساس فهرست واژگان تخصصی هیئت‌مدیره پله و همکاران (۱۴۰۰) و مشابه هنری (۲۰۰۸) و هنری و لئون (۲۰۱۶) به صورت زیر اندازه‌گیری شده است:

$$Tone = (pw - nw) / (pw + nw) \quad \text{مدل (۳)}$$

که در آن pw و nw به ترتیب بیانگر تعداد کلمات مثبت و منفی در متن گزارش است. اگر نسبت فوق مثبت باشد، لحن خوش‌بینانه و اگر منفی باشد، بدبینانه است. سپس به پیروی از هوانگ و همکاران (۲۰۱۴) باقی مانده رگرسیون حاصل از برازش لحن افشا حاصل شده و متغیرهایی که ریسک و بازده مورد انتظار شرکت را پوشش می‌دهند بیانگر لحن غیرعادی (ABTONE) است:

$$TONE_{i,t} = \alpha_0 + \beta_1 EARN_{i,t} + \beta_2 SIZE_{i,t} + \beta_3 BTM_{i,t} + \beta_4 RET_{i,t} + \beta_5 STD_EARN_{i,t} + \beta_6 STD_RET_{i,t} + \beta_7 LOSS_{i,t} + \beta_8 AGE_{i,t} + \beta_9 \Delta EARN_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad \text{مدل (۴)}$$

در مدل فوق؛ EARN، سود گزارش شده شرکت (تقسیم بر جمع دارایی‌ها)، SIZE، اندازه شرکت (لگاریتم طبیعی ارزش بازار مجموع دارایی‌ها)، BTM، ارزش دفتری به ارزش بازار حقوق صاحبان سهام، RET، بازده سالانه سهام (میانگین بازده‌های ماهانه)، STD_EARN، انحراف استاندارد سود نسبت به سال قبل، STD_RET، انحراف استاندارد بازده سالانه سهام نسبت به سال قبل، LOSS، زیان (اگر شرکت سود داشته عدد یک و در غیر این صورت عدد صفر)، AGE، لگاریتم طبیعی عمر شرکت و $\Delta EARN$ ، تغییرات سود نسبت به سال قبل است.

متغیرهای تعدیل‌گر

- استقلال هیئت‌مدیره (INDEP): نسبت تعداد اعضای غیرموظف به کل اعضای هیئت‌مدیره.
- تنوع جنسیتی هیئت‌مدیره (DIVER): نسبت تعداد زنان به کل اعضای هیئت‌مدیره.
- دوگانگی وظیفه (DUAL): اگر مدیرعامل، عضو هیئت‌مدیره باشد عدد ۱ و در غیر این صورت عدد صفر.

متغیرهای کنترلی

به پیروی از تحقیقات پیشین همچون برایان و همکاران (۲۰۲۰) متغیرهای کنترلی زیر در مدل آزمون تحقیق استفاده شده است:

- عمر (AGE): لگاریتم طبیعی سن شرکت
- اندازه حسابرِس (BIG): در صورتی که سازمان حسابرسی حسابرِس شرکت بوده عدد ۱ و در غیر این صورت عدد ۰ لحاظ می‌شود
- ترافیک کاری (BUSY): در صورتی که پایان سال مالی شرکت ۲۹ اسفند باشد عدد ۱ و در غیر این صورت عدد ۰ لحاظ می‌شود
- نسبت جاری (CURRENT): تقسیم دارایی‌های جاری بر کل دارایی‌ها
- اهرم (LEV): تقسیم کل بدهی‌ها بر کل دارایی‌ها
- اندازه شرکت (SIZE): لگاریتم طبیعی ارزش بازار شرکت در پایان دوره
- زیان (LOSS): در صورتی که سود قبل از اقلام غیرعادی منفی باشد ۱ و در غیر این صورت عدد ۰ لحاظ می‌گردد
- ارزش بازار به دفتری (MTB): ارزش بازار حقوق صاحبان سهام تقسیم بر ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام
- ریسک ذاتی (RECINV): مجموع موجودی‌ها و حساب‌های دریافتی تقسیم بر کل دارایی‌ها
- مجموع بازده (RETSUM): جمع بازده ماهانه سهام در طول سال مالی
- نوسان بازده (RETVOL): انحراف معیار بازده ماهانه سهام در طول سال مالی
- بازده دارایی‌ها (ROA): سود خالص تقسیم بر کل دارایی‌ها

۴- یافته‌ها

آمار توصیفی

یافته‌های توصیفی تحقیق به شرح نگاره ۱ ارائه می‌گردد. تعداد مشاهدات در متغیرهای مذکور ۸۹۶ سال- شرکت است که شامل ۱۱۲ شرکت طی بازه ۸ ساله ۱۳۹۳ تا ۱۴۰۰ است. بر اساس نتایج ارائه‌شده در آمار توصیفی، متغیرها تقریباً از توزیع نسبتاً نرمالی برخوردار می‌باشند، چراکه اختلاف میانه و میانگین در آن‌ها اندک است. همچنین مشغله حساب‌رسان شرکت‌های دارای بیشترین تأخیر در صدور گزارش حساب‌رسان (از جهت تاریخ پایان سال مالی) تقریباً دو برابر مشغله حساب‌رسان شرکت‌های دارای کمترین تأخیر بوده است.

نگاره ۱: آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	نماد	میانگین	میانه	انحراف معیار	بیشینه	کمینه
تأخیر گزارش حساب‌رسانی	ARLAG	۷۷/۵۳۶	۸۰	۲۶	۱۲۹	۲۷
لحن غیرعادی	ABTONE	۰/۰۸۷	۰/۰۶۷	۰/۰۷۵	۰/۳۹۱	۰/۰۰۱
استقلال هیئت‌مدیره	INDEP	۰/۶۸۱	۰/۶	۰/۱۸۳	۱	۰/۲
تنوع جنسیتی هیئت‌مدیره	DIVER	۰/۰۲۱	۰	۰/۰۶۱	۰/۲	۰
دوگانگی وظیفه مدیرعامل	DUAL	۰/۳۹۷	۰	۰/۴۹۰	۱	۰
عمر شرکت	AGE	۳/۷۲۴	۳/۸۲۹	۰/۳۲۸	۴/۱۹۰	۲/۸۹۰
اندازه حساب‌رسان	BIG	۰/۱۵۲	۰	۰/۳۵۹	۱	۰
ترافیک کاری	BUSY	۰/۸۴۷	۱	۰/۳۶۰	۱	۰
نسبت جاری	CURRENT	۰/۸۰۸	۰/۷۳۷	۰/۴۹۵	۳/۳۳۲	۰/۱۹۳
اهرم	LEV	۰/۵۸۵	۰/۵۸۵	۰/۲۱۶	۱/۲۱۹	۰/۱۵۱
اندازه شرکت	SIZE	۱۴/۳۸۴	۱۴/۱۷۳	۱/۴۲۲	۱۹/۱۲۹	۱۱/۳۷۳
زبان	LOSS	۰/۰۹۶	۰	۰/۲۹۵	۱	۰
ارزش بازار به دفتری	MTB	۵/۵۲۸	۳/۰۸۹	۷/۴۱۲	۴۶/۴۱۷	-۰/۰۱۵
ریسک ذاتی	RECINV	۰/۵۱۸	۰/۵۰۶	۰/۲۰۲	۰/۹۰۱	۰/۰۹۲
مجموع بازده	RETSUM	۳۸/۵۶۷	۱/۴۹۷	۸۲/۲۲۷	۲۹۶/۶۲۵	-۸۳/۸۵۵
نوسان بازده	RETVOL	۱۰/۸۸۱	۱۰/۱۱۸	۱۰/۵۳۷	۴۳/۷۳۹	۰/۰۴۴
بازده دارایی‌ها	ROA	۰/۲۲۷	۰/۱۴۰	۰/۳۷۵	۲/۴۳۷	-۰/۱۷۴

آزمون همبستگی بین متغیرهای پژوهش با استفاده از آزمون همبستگی اسپیرمن انجام شده و خلاصه نتایج در نگاره ۲ گزارش شده است. همان‌طور که مشاهده می‌گردد با توجه به ضریب همبستگی، بین متغیر لحن غیرعادی گزارش فعالیت هیئت‌مدیره و تأخیر ارائه گزارش حساب‌رسانی همبستگی مستقیم برقرار است. بدین معنا که با افزایش (کاهش) لحن غیرعادی در افشاهای متنی عملکرد توسط مدیریت، تأخیر در ارائه گزارش حساب‌رسانی افزایش (کاهش) می‌یابد. همان‌طور که پیداست بیشترین میزان همبستگی بین نسبت جاری و ریسک ذاتی شرکت با مقدار ۰/۶ است. همبستگی معنادار بین نسبت جاری و ریسک ذاتی شرکت بیانگر این واقعیت است که شرکت‌های با نسبت جاری بیشتر، ریسک ذاتی بالاتری داشته‌اند. همچنین عدم همبستگی بالای متغیرهای مستقل مدل آزمون، نشانگر این است که همبستگی بین متغیرهای مستقل تقریباً در سطح مناسبی

قرار دارد و لذا نگرانی پیرامون مسئله هم خطی، قابل توجه نیست. با این حال از عامل تورم واریانس نیز برای اطمینان از عدم وجود هم خطی بهره گرفته شده است.

نگاره ۲: ماتریس همبستگی

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴
ARLAG	۱/۰۰													
ABTONE	۱/۰۰	۰/۰۶***												
AGE	۱/۰۰	۰/۱۲*	۱/۰۰											
BIG	۱/۰۰	۰/۰۶***	۰/۰۱	۱/۰۰										
BUSY	۱/۰۰	۰/۰۷***	۰/۰۱*	۰/۰۵	۱/۰۰									
CURRENT	۱/۰۰	۰/۰۲	۰/۰۴	۰/۰۳	۰/۰۸**	۱/۰۰								
LEV	۱/۰۰	۰/۰۲	۰/۰۱	۰/۰۶***	۰/۰۳*	۰/۰۴*	۱/۰۰							
SIZE	۱/۰۰	۰/۰۵	۰/۰۱	۰/۰۳*	۰/۰۲	۰/۰۲	۰/۰۳*	۱/۰۰						
LOSS	۱/۰۰	۰/۰۵	۰/۰۱	۰/۰۶***	۰/۰۲	۰/۰۲	۰/۰۳*	۰/۰۹**	۱/۰۰					
MTB	۱/۰۰	۰/۰۲	۰/۰۲	۰/۰۵	۰/۰۴	۰/۰۳*	۰/۰۳*	۰/۰۲	۰/۰۲	۱/۰۰				
RECINV	۱/۰۰	۰/۰۲	۰/۰۲	۰/۰۹**	۰/۰۳*	۰/۰۳*	۰/۰۴*	۰/۰۵	۰/۰۱*	۰/۰۶*	۱/۰۰			
RETSUM	۱/۰۰	۰/۰۶***	۰/۰۶	۰/۰۷***	۰/۰۲	۰/۰۲	۰/۰۳*	۰/۰۳*	۰/۰۷***	۰/۰۶*	۰/۰۴*	۱/۰۰		
RETVOL	۱/۰۰	۰/۰۵	۰/۰۲	۰/۰۷***	۰/۰۲	۰/۰۲	۰/۰۳*	۰/۰۳*	۰/۰۷***	۰/۰۶*	۰/۰۴*	۰/۰۴*	۱/۰۰	
ROA	۱/۰۰	۰/۰۶***	۰/۰۳	۰/۰۵	۰/۰۳*	۰/۰۳*	۰/۰۳*	۰/۰۳*	۰/۰۷***	۰/۰۶*	۰/۰۴*	۰/۰۴*	۰/۰۴*	۱/۰۰

معناداری ضرایب در سطوح ۱، ۵ و ۱۰ درصد به ترتیب با علامت‌های *، **، *** و بالاتر از ۵ درصد بدون علامت مشخص شده است.

آمار استنباطی

نتایج حاصل از برازش مدل آزمون فرضیه اول به شرح نگاره ۳ ارائه شده است. خروجی مدل در نگاره ۳ حاکی از آن است که اثرگذاری لحن غیرعادی بر تأخیر گزارش حسابرسی در سطح خطای ۵ درصد معنادار است. لذا فرضیه اول تحقیق تأیید می‌گردد. با توجه به اینکه علامت ضریب لحن غیرعادی گزارش شده در نگاره ۳ مثبت است، می‌توان بیان نمود که با افزایش (کاهش) میزان لحن غیرعادی افشاهای متنی در گزارش هیئت‌مدیره، مدت زمان لازم جهت صدور گزارش حسابرسی شرکت‌ها افزایش (کاهش) می‌یابد. مطابق با مقادیر معناداری ارائه شده، از بین متغیرهای کنترلی، متغیرهای ریسک ذاتی، زیان و عمر شرکت به ترتیب در سطح ۱، ۵ و ۱۰ درصد معنی‌دار هستند. لازم به ذکر است خطاهای استاندارد در سطح شرکت کلاستر شده است تا آثار بالقوه ناهمسانی واریانس و عدم استقلال خطاهای رگرسیونی کنترل گردد. همچنین با افزودن متغیر سال و صنعت، اثرات سال و صنعت نیز در مدل رگرسیون ثابت فرض گردیده است.

نگاره ۳: نتایج آزمون فرضیه اول پژوهش

متغیر	نماد	ضریب	آماره F	معناداری
لحن غیرعادی	ABTONE	۴۰/۵۶۵	۲/۵۴۹	۰/۰۱۱
عمر شرکت	AGE	۸/۴۱۷	۱/۸۷۹	۰/۰۶۱
اندازه حسابرس	BIG	۵/۸۰۴	۱/۴۲۷	۰/۱۵۴
ترافیک کاری	BUSY	-۶/۶۵۵	-۱/۳۸۹	۰/۱۹۸
نسبت جاری	CURRENT	۰/۱۴۷	۰/۰۲۵	۰/۹۸۰
اهرم	LEV	۱/۰۲۸	۰/۱۷۳	۰/۸۶۳
اندازه شرکت	SIZE	۱/۳۷۷	۱/۱۳۳	۰/۲۵۷
زیان	LOSS	۶/۳۳۵	۲/۱۰۴	۰/۰۳۶
ارزش بازار به دفتری	MTB	۰/۰۴۹	۰/۳۷۳	۰/۷۱۰
ریسک ذاتی	RECINV	-۲۶/۹۱۸	-۳/۷۰۵	۰/۰۰۰
مجموع بازده	RETSUM	۰/۰۰۲	۰/۰۷۹	۰/۹۳۷
نوسان بازده	RETVOL	۰/۱۴۶	۰/۷۲۳	۰/۴۷۰
بازده دارایی‌ها	ROA	-۵/۷۰۲	-۵/۸۲۸	۰/۴۰۸

مطابق با مدل آزمون، اثرات سال و صنعت لحاظ و خطاهای استاندارد در سطح شرکت کلاستر شده است.
 ضریب تعیین تعدیل شده
 آماره F
 معناداری آماره F

۲۴٪
 ۱۱/۸۱۹
 ۰/۰۰۰

نقش حاکمیت شرکتی

مطابق با نتایج ارائه شده در نگاره ۴، اثرگذار بودن استقلال هیئت مدیره و دوگانگی مدیرعامل در سطح خطای ۵ درصد تأیید شده است. بنابراین فرضیه‌های دوم و چهارم تحقیق تأیید و فرضیه سوم رد می‌گردد. با توجه به ضرایب متغیرهای لحن غیرعادی و تعدیل‌گر در نگاره ۴ می‌توان بیان نمود که استقلال هیئت مدیره و دوگانگی وظیفه مدیرعامل به ترتیب رابطه بین لحن غیرعادی و تأخیر گزارش حسابرسی را تقویت و تضعیف می‌نمایند.

نگاره ۴: نتایج آزمون فرضیه‌های حاکمیت شرکتی

متغیر	نماد	استقلال هیئت مدیره		تووع جنسیتی		دوگانگی وظیفه مدیرعامل	
		معناداری	ضریب	معناداری	ضریب	معناداری	ضریب
لحن غیرعادی	ABTONE	۰/۴۳۲	-۳۵/۵۱۱	۰/۰۰۸	۵۲/۵۲۵	۰/۰۰۰	۷۸/۹۳۷
متغیر حاکمیت شرکتی	CG	۰/۱۵۱	-۱۲/۲۵۱	۰/۴۱۷	۳۶/۰۱۷	۰/۶۰۵	-۲/۴۴۱
متغیر تعدیل‌گر	ABT*CG	۰/۰۴۳	۱۳۰/۷۵۰	۰/۷۹۴	-۸۸/۵۷۴	۰/۰۳۹	-۶۳/۵۴۱
عمر شرکت	AGE	۰/۰۵۰	۸/۵۵۰	۰/۰۶۱	۸/۲۸۲	۰/۰۸۴	۷/۳۱۴
اندازه حسابرس	BIG	۰/۱۳۷	۶/۱۲۴	۰/۱۷۲	۵/۵۹۳	۰/۰۸۱	۶/۹۶۷
ترافیک کاری	BUSY	۰/۲۵۵	-۵/۹۳۱	۰/۳۰۰	-۵/۴۳۴	۰/۲۲۷	-۶/۰۵۸
نسبت جاری	CURRENT	۰/۹۹۷	-۰/۰۱۹	۰/۹۲۶	۰/۵۴۹	۰/۷۶۲	۱/۶۳۳
اهرم	LEV	۰/۹۹۰	۰/۰۸۰	۰/۹۰۰	۰/۸۱۲	۰/۹۲۶	۰/۵۷۶
اندازه شرکت	SIZE	۰/۳۸۳	۱/۰۸۵	۰/۳۹۳	۱/۴۹۳	۰/۱۹۸	۱/۶۱۶
زیان	LOSS	۰/۰۵۸	۵/۷۵۹	۰/۰۵۳	۵/۹۲۶	۰/۰۶۰	۵/۴۴۶
ارزش بازار به دفتری	MTB	۰/۹۰۳	-۰/۰۱۸	۰/۰۰۷	-۰/۰۰۷	۰/۸۷۴	-۰/۰۲۲
ریسک ذاتی	RECINV	۰/۰۰۰	-۳۱/۴۴۷	۰/۰۰۰	-۳۱/۵۴۳	۰/۰۰۰	-۳۱/۵۲۳
مجموع بازده	RETSUM	۰/۸۹۵	-۰/۰۰۴	۰/۰۰۷	-۰/۰۰۷	۰/۸۲۱	-۰/۰۰۶
نوسان بازده	RETVOL	۰/۲۸۸	۰/۲۵۲	۰/۲۸۴	۰/۲۸۸	۰/۱۸۲	۰/۳۰۷
بازده دارایی‌ها	ROA	۰/۴۶۰	-۴/۹۹۹	-۵/۴۲۰	-۵/۴۲۰	۰/۲۶۶	-۷/۱۵۷

مطابق با مدل آزمون، اثرات سال و صنعت لحاظ و خطاهای استاندارد در سطح شرکت کلاستر شده است.
 ضریب تعیین تعدیل شده
 آماره F
 معناداری آماره F

۲۵٪
 ۱۰/۸۸۷
 ۰/۰۰۰

۲۸٪
 ۱۲/۰۶۹
 ۰/۰۰۰

آزمون‌های اضافی

لحن غیرعادی سال قبل و تأخیر گزارش حسابرسی

در این بخش به بررسی تجربی این مسئله که آیا لحن غیرعادی سال قبل بر تأخیر در ارائه گزارش حسابرس در سال جاری اثرگذار است یا خیر پرداخته شده است. مطابق با نتایج نگاره ۵ اثرگذار بودن لحن غیرعادی سال قبل بر تأخیر در ارائه گزارش حسابرس سال جاری در سطح خطای ۵ درصد تأیید می‌گردد. درواقع حسابرس در فرآیند حسابرسی به ارزیابی سایر اطلاعات بااهمیت سال گذشته همچون گزارش فعالیت هیئت‌مدیره پرداخته و هرگونه لحن غیرعادی بکار رفته در افشاهای کیفی سال قبل منجر به تلاش بیشتر حسابرس و متعاقباً تأخیر در صدور گزارش حسابرسی می‌گردد.

نگاره ۵: نتایج آزمون مدل با لحن غیرعادی سال قبل

متغیر	نماد	ضریب	آماره F	معناداری
لحن غیرعادی سال قبل	ABTONEI-1	۴۶/۳۳۶	۲/۵۲۲	۰/۰۱۲
عمر شرکت	AGE	۸/۴۷۳	۱/۸۹۶	۰/۰۵۸
اندازه حسابرس	BIG	۵/۴۰۸	۱/۳۲۱	۰/۱۸۷
ترافیک کاری	BUSY	-۶/۷۹۴	-۱/۳۳۲	۰/۱۸۳
نسبت جاری	CURRENT	-۰/۴۱۸	-۰/۰۷۲	۰/۹۴۳
اهرم	LEV	۱/۶۱۳	۰/۲۷۲	۰/۷۸۶
اندازه شرکت	SIZE	۱/۳۱۶	۱/۰۹۱	۰/۲۷۶
زبان	LOSS	۶/۱۵۸	۲/۰۵۸	۰/۰۴۰
ارزش بازار به دفتری	MTB	۰/۰۵۰	۰/۳۹۳	۰/۶۹۴
ریسک ذاتی	RECINV	-۲۷/۰۲۸	-۳/۷۴۷	۰/۰۰۰
مجموع بازده	RETSUM	-۰/۰۰۱	-۰/۰۲۴	۰/۹۸۱
نوسان بازده	RETVOL	۰/۱۵۷	۰/۷۸۴	۰/۴۳۳
بازده دارایی‌ها	ROA	-۵/۲۳۹	-۰/۷۷۱	۰/۴۴۱

مطابق با مدل آزمون، اثرات سال و صنعت لحاظ و خطاهای استاندارد در سطح شرکت کلاستر شده است.

ضریب تعیین تعدیل شده
 آماره F
 معناداری آماره F

۲۴٪
 ۱۱/۹۶۸
 ۰/۰۰۰

لحن غیرعادی و حق الزحمه حسابرسی

علیرغم گستره وسیع حسابرسی و کاربرد آن، از بالاترین سطح ملی تا کوچک‌ترین شرکت تجاری، عوامل تعیین‌کننده حق الزحمه حسابرسی هنوز به‌طور کامل شناخته نشده‌اند. همچنین، حق الزحمه حسابرسی که منعکس‌کننده منابع صرف شده برای حسابرسی و حق بیمه برای فرآیند حسابرسی بوده، با افزایش ریسک افزایش می‌یابد (سیمونیک، ۱۹۸۰: ۱۶۱). بنابراین با توجه به نتایج پژوهش‌های پیشین از جمله تنگ و هان (۲۰۲۳) در این بخش اثر لحن غیرعادی گزارش فعالیت هیئت‌مدیره بر حق الزحمه حسابرس مورد آزمون قرار گرفته است. لذا مدل آزمون پژوهش با جایگذاری متغیر حق الزحمه حسابرس (همگن شده با لگاریتم طبیعی) مجدداً مورد آزمون قرار گرفته است. نتایج نگاره ۶ مؤید اثرگذار بودن لحن غیرعادی بر حق الزحمه حسابرس در سطح

خطای ۵ درصد است. با توجه به مثبت بودن ضریب متغیر لحن غیرعادی می‌توان چنین استنباط نمود که حسابرِس با افزایش حق‌الزحمه خود نسبت به افزایش لحن غیرعادی گزارش فعالیت هیئت‌مدیره واکنش نشان می‌دهد که بیانگر تلاش بیشتر حسابرِس و بیمه نمودن خود در برابر ریسک فزاینده دعاوی حقوقی (ناشی از افزایش ریسک حسابرِسی) است. همچنین مشابه با بخش اول آزمون‌های اضافی در مدل آزمون پژوهش از متغیر لحن غیرعادی سال گذشته به‌جای سال جاری استفاده شده است. مطابق با نتایج نگاره ۶ اثرگذار بودن لحن غیرعادی سال قبل بر حق‌الزحمه حسابرِس سال جاری در سطح خطای ۱۰ درصد تأیید می‌گردد. در واقع هرگونه لحن غیرعادی بکار رفته در افسانه‌های کیفی سال قبل منجر به تلاش بیشتر حسابرِس و متعاقباً دریافت حق‌الزحمه حسابرِسی بیشتر می‌گردد.

نگاره ۶: نتایج آزمون لحن غیرعادی و حق‌الزحمه حسابرِس

متغیر	نماد	لحن غیرعادی (t)		لحن غیرعادی سال قبل (t-1)	
		ضریب	آماره t	ضریب	آماره t
لحن غیرعادی	ABTONE(t/t-1)	۱/۱۴۹	۲/۱۹۲	۰/۲۹	۱/۸۳۷
عمر شرکت	AGE	۰/۰۸۸	۰/۶۳۶	۰/۰۹۷	۰/۶۹۳
اندازه حسابرِس	BIG	۰/۳۳۷	۳/۰۲۹	۰/۰۰۳	۲/۹۶۰
ترافیک کاری	BUSY	-۰/۰۵۲	-۰/۳۱۱	-۰/۰۴۹	-۰/۲۹۳
نسبت جاری	CURRENT	-۰/۰۵۸	-۰/۳۶۶	-۰/۰۶۶	-۰/۴۱۶
اهرم	LEV	۰/۳۵۷	۱/۷۲۵	۰/۳۶۰	۱/۷۲۲
اندازه شرکت	SIZE	۰/۳۰۵	۵/۸۶۲	۰/۳۰۳	۵/۸۱۱
زیان	LOSS	-۰/۱۵۶	-۱/۲۶۴	-۰/۱۵۹	-۱/۲۹۸
ارزش بازار به دفتری	MTB	-۰/۰۰۹	-۱/۷۶۳	-۰/۰۱۰	-۱/۸۵۸
ریسک ذاتی	RECINV	۰/۳۹۷	۱/۶۰۳	۰/۴۰۶	۱/۶۳۰
مجموع بازده	RETSUM	۰/۰۰۲	۲/۱۶۴	۰/۰۰۲	۲/۱۶۳
نوسان بازده	RETVOL	-۰/۰۰۹	-۱/۴۹۷	-۰/۰۰۹	-۱/۴۴۱
بازده دارایی‌ها	ROA	۰/۰۶۴	۰/۴۱۲	۰/۰۶۱	۰/۳۸۵
مطابق با مدل آزمون، اثرات سال و صنعت لحاظ و خطاهای استاندارد در سطح شرکت کلاستر شده است.					
ضریب تعیین تعدیل شده		٪۴۰		٪۳۹	
آماره F		۲۱/۵۱۱		۲۱/۱۶۸	
معناداری آماره F		۰/۰۰۰		۰/۰۰۰	

لحن غیرعادی و متوسط تأخیر گزارش حسابرِس

در این بخش به‌عنوان بررسی استحکام نتایج مشابه با پژوهش مشایخ و همکاران (۱۴۰۱) در محاسبه تأخیر گزارش حسابرِسی، از میانه به‌عنوان معیار طبقه‌بندی داده‌ها استفاده شده است. در صورتی که تأخیر گزارش حسابرِسی یک شرکت بیشتر از میانه سال باشد، آن مشاهده در طبقه گزارش‌های با تأخیر برای سال مزبور طبقه‌بندی می‌شود (اگر تأخیر در گزارش حسابرِسی شرکت بیش از مقدار میانه آن سال باشد، مقدار ۱ و در غیر این صورت مقدار ۰). مطابق با یافته‌های مندرج در نگاره ۷، نتایج اصلی پژوهش (نگاره ۳) در سطح خطای ۵ درصد تأیید می‌گردد. همچنین به‌منظور بررسی بیشتر یافته‌های نگاره ۵، لحن غیرعادی گزارش سال قبل بر متوسط

تأخیر گزارش نیز مورد آزمون قرار گرفته است. یافته‌های نگاره ۷ کماکان نشان دهنده اثر مثبت و معنی دار لحن غیرعادی سال گذشته بر تأخیر گزارش حسابرسی در سطح خطای ۵ درصد است. نگاره ۷: نتایج آزمون لحن غیرعادی و متوسط تأخیر گزارش حسابرسی

متغیر	نماد	لحن غیرعادی (t)		لحن غیرعادی سال قبل (t-1)	
		ضریب	آماره t	ضریب	آماره t
لحن غیرعادی	ABTONE(t/t-1)	-۰/۴۷۰	۲/۲۳۲	-۰/۰۲۶	۲/۱۰۴
عمر شرکت	AGE	-۰/۱۴۹	۲/۹۸۳	-۰/۰۰۳	۱/۷۹۰
اندازه حسابرسی	BIG	-۰/۰۶۷	۱/۴۰۰	-۰/۰۶۲	-۰/۸۳۶
ترافیک کاری	BUSY	-۰/۲۰۴	-۴/۲۴۰	-۰/۲۰۷	-۲/۲۸۱
نسبت جاری	CURRENT	-۰/۰۳۳	-۰/۳۷۳	-۰/۰۴۱	-۰/۳۵۳
اهرم	LEV	-۰/۰۰۸	-۰/۰۹۱	-۰/۰۱۸	-۰/۱۵۲
اندازه شرکت	LNTA	-۰/۰۰۶	-۰/۴۰۶	-۰/۰۰۴	-۰/۱۷۸
زیان	LOSS	-۰/۱۱۹	۱/۹۹۵	-۰/۱۱۵	۱/۶۲۰
ارزش بازار به دفتری	MTB	-۰/۰۰۱	-۰/۳۹۵	-۰/۰۰۱	-۰/۳۹۸
ریسک ذاتی	RECINV	-۰/۴۲۱	-۳/۷۳۹	-۰/۴۲۷	-۳/۰۵۰
مجموع بازده	RETSUM	-۰/۰۰۰	-۰/۳۱۸	-۰/۰۰۰	-۰/۲۵۰
نوسان بازده	RETVOL	-۰/۰۰۵	۱/۱۸۸	-۰/۰۰۵	۱/۲۷۴
بازده دارایی‌ها	ROA	-۰/۰۲۶	-۰/۲۷۹	-۰/۰۳۲	-۰/۲۴۴
ضریب تعیین تعدیل شده		٪۱۶	٪۱۶		٪۱۶
آماره F		۷/۵۱۲	۷/۷۶۷		۷/۷۶۷
معناداری آماره F		۰/۰۰۰	۰/۰۰۰		۰/۰۰۰

مطابق با مدل آزمون، اثرات سال و صنعت لحاظ و خطاهای استاندارد در سطح شرکت کلاستر شده است.

تأخیر گزارش حسابرسی و حق الزحمه حسابرسی با متغیر کنترلی تغییر حسابرسی

با توجه به این که عموماً حسابرسان در حسابرسی نخستین با محیط گزارشگری صاحب‌کار آشنایی کافی ندارند، ممکن است این موضوع منجر به صرف وقت و تلاش بیشتری از سوی حسابرسی جهت کسب شناخت گردد. لذا در این بخش مدل آزمون پژوهش با افزودن متغیر موهومی تغییر حسابرسی به عنوان متغیری کنترلی مجدداً مورد آزمون قرار گرفته است. بدین نحو که اگر حسابرسی در سال مورد بررسی تغییر کرده باشد عدد ۱ و در غیر این صورت عدد ۰ لحاظ می‌گردد. نتایج نگاره ۸ بیانگر تأیید یافته‌های پیشین مبنی بر اثر مثبت و معنی دار لحن غیرعادی شرکت بر تأخیر گزارش حسابرسی است. لازم به ذکر است متغیر موهومی تغییر حسابرسی نیز بی معنی بوده است. همچنین مدل آزمون پژوهش با افزودن متغیر موهومی تغییر حسابرسی به عنوان متغیری کنترلی و در نظر گرفتن حق الزحمه حسابرسی به عنوان متغیر وابسته مجدداً مورد آزمون قرار گرفته است. نتایج نگاره ۸ بیانگر تأیید یافته‌های بخش‌های پیشین مبنی بر اثر مثبت و معنی دار لحن غیرعادی شرکت بر حق الزحمه حسابرسی بوده و متغیر موهومی تغییر حسابرسی نیز بی معنی بوده است.

نگاره ۸: نتایج آزمون مدل با متغیر کنترلی تغییر حسابرِس

متغیر	نماد	تأخیر گزارش حسابرِس			حق‌الزحمه حسابرِس		
		ضریب	آماره t	معناداری	ضریب	آماره t	معناداری
لحن غیرعادی	ABTONE	۴۰/۶۰۶	۲/۵۷۲	۰/۰۱۰	۱/۱۳۰	۲/۱۴۶	۰/۰۳۲
عمر شرکت	AGE	۸/۴۲۶	۱/۸۷۰	۰/۰۶۲	۰/۰۸۶	۰/۶۰۹	۰/۵۴۳
اندازه حسابرِس	BIG	۵/۸۴۱	۱/۴۲۱	۰/۱۵۶	۰/۳۲۳	۲/۷۸۲	۰/۰۰۶
ترافیک کاری	BUSY	-۶/۶۶۹	-۱/۲۸۳	۰/۲۰۰	-۰/۰۴۷	-۰/۲۸۰	۰/۷۸۰
نسبت جاری	CURRENT	۰/۱۴۴	۰/۰۲۵	۰/۹۸۰	-۰/۰۵۵	-۰/۳۵۳	۰/۷۲۴
اهرم	LEV	۱/۰۴۲	۰/۱۷۵	۰/۸۶۱	۰/۳۵۱	۱/۶۹۶	۰/۰۹۰
اندازه شرکت	LNTA	۱/۳۷۵	۱/۱۲۹	۰/۲۵۹	۰/۳۰۶	۵/۸۵۹	۰/۰۰۰
زیان	LOSS	۶/۳۲۷	۲/۱۰۳	۰/۰۳۶	-۰/۱۵۲	-۱/۲۲۸	۰/۲۲۰
ارزش بازار به دفتری	MTB	۰/۰۴۹	۰/۳۷۲	۰/۷۱۰	-۰/۰۰۹	-۱/۷۵۵	۰/۰۸۰
ریسک ذاتی	RECINV	-۲۶/۹۱۵	-۳/۷۰۶	۰/۰۰۰	۰/۳۹۸	۱/۶۰۴	۰/۱۰۹
مجموع بازده	RETSUM	۰/۰۰۲	۰/۰۷۸	۰/۹۳۸	۰/۰۰۲	۲/۱۶۲	۰/۰۳۱
نوسان بازده	RETVOL	۰/۱۴۶	۰/۷۲۳	۰/۴۷۰	-۰/۰۰۹	-۱/۴۹۰	۰/۱۲۷
بازده دارایی‌ها	ROA	-۵/۶۹۹	-۰/۸۲۶	۰/۴۰۹	۰/۰۶۴	۰/۴۱۴	۰/۶۷۹
تغییر حسابرِس	CHANGE	۰/۱۳۷	۰/۰۸۰	۰/۹۳۷	-۰/۰۴۷	-۰/۹۶۵	۰/۳۳۵
مطابق با مدل آزمون، اثرات سال و صنعت لحاظ و خطاهای استاندارد در سطح شرکت کلاستر شده است.							
		ضریب تعیین تعدیل شده	۲۴٪				
		آماره F	۱۱/۳۶۹	۲۰/۷۲۸			
		معناداری آماره F	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰			

۵- بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی این پژوهش بررسی ارتباط بین لحن غیرعادی گزارش فعالیت‌های هیئت‌مدیره شرکت و ارائه به موقع گزارش حسابرِس و همچنین نقش تعدیل‌گر استقلال هیئت‌مدیره، تنوع جنسیتی هیئت‌مدیره و دوگانگی مدیرعامل بر این ارتباط است. نتایج حاصل از بررسی تجربی نشان داد که لحن غیرعادی گزارش فعالیت هیئت‌مدیره شرکت‌ها با تأخیر ارائه گزارش حسابرِس رابطه مستقیم دارد. مطابق با آنچه در مبانی نظری ذکر گردید و مشابه با مطالعات تنگ و هان (۲۰۲۳)، حسین و همکاران (۲۰۲۰)، یانگ و همکاران (۲۰۱۸) و بلانکو و همکاران (۲۰۲۱)، درواقع مدیر با مدیریت لحن در نحوه بیان افشاهای کیفی عملکرد شرکت باعث می‌شود که ریسک حسابرِس افزایش یافته و حسابرِس جهت کاهش ریسک کار حسابرِس تلاش بیشتری کند که در نهایت منجر به صدور با تأخیر گزارش حسابرِس می‌گردد. همچنین استقلال هیئت‌مدیره و دوگانگی وظیفه مدیرعامل به ترتیب رابطه بین لحن غیرعادی گزارش هیئت‌مدیره شرکت‌ها و تأخیر ارائه گزارش حسابرِس را تقویت و تضعیف می‌نمایند. تجزیه و تحلیل‌های بیشتر نشان می‌دهد که لحن غیرعادی سال گذشته نیز اثر مستقیمی بر تأخیر گزارش حسابرِس دارد. هم‌چنین با توجه به اینکه لحن غیرعادی منجر به تلاش بیشتر حسابرِس می‌گردد، حق‌الزحمه حسابرِس نیز متعاقباً افزایش می‌یابد. بررسی‌های اضافی نشان داد که یافته‌های تحقیق نسبت به در نظر گرفتن تغییر حسابرِس به عنوان یک متغیر کنترلی مهم و همچنین استفاده از متوسط تأخیر گزارش

حسابرسی در سنجش میزان تأخیر در ارائه گزارش حسابرس حساس نبوده و کماکان به قوت خود باقی است.

در نهایت، بر اساس یافته‌های پژوهش، مدیران شرکت‌ها در صورت توجه به نتایج مذکور می‌توانند حتی‌الامکان با اجتناب از مدیریت لحن در افشاهای متنی، ضمن گزارشگری مالی به موقع، مانع از افزایش هزینه‌های حسابرسی ناشی از افزایش ریسک حسابرسی شوند. علاوه بر این، حسابرسان نیز می‌توانند با استفاده از نتایج پژوهش حاضر، ضمن توجه به لحن غیرعادی سایر اطلاعات شرکت تحت حسابرسی، نسبت به پیامدهای آن همچون ریسک حسابرسی و لزوم در نظر گرفتن آن در برنامه ریزی حسابرسی آگاهی یافته و حق‌الزحمه خود را متناسب با تلاش حسابرسی تعیین کنند. به قانون‌گذاران و استانداردهاگذاران نیز پیشنهاد می‌شود ضمن اجرای سیاست‌ها و الزاماتی برای گزارش‌های متنی سالانه از جمله گزارش فعالیت هیئت‌مدیره جهت حصول اطمینان از ارائه به موقع اطلاعات و کاهش مشکلات عدم تقارن اطلاعاتی، چارچوب‌های نظارتی و حاکمیت شرکتی را به منظور به حداقل رساندن تأخیر گزارشگری مورد بازنگری قرار دهند. پیشنهاد می‌شود مطالعات آتی به بررسی سایر شاخص‌های حاکمیت شرکتی و ویژگی‌های هیئت‌مدیره، مالکیت نهادی، خانوادگی و دولتی، واکنش بازار و سرمایه‌گذاران، در نظر گرفتن عوامل داخلی شرکت‌ها همچون عملکرد واحد حسابرسی داخلی، شرکت‌های دارای ویژگی‌های خاص محذوف از جامعه آماری تحقیق همچون سرمایه‌گذاری‌ها، بانک‌ها، بیمه و واسطه‌گری‌های مالی بپردازند. از جمله محدودیت‌های این مطالعه نیز عدم گزارش شفاف حق‌الزحمه حسابرسی (عدم افشاء یا گزارش تجمیعی) توسط شرکت‌ها است.

کتابنامه

بزرگ‌اصل، موسی؛ مرفوع، محمد؛ ماهان‌نژاد، مهدی. (۱۴۰۰)، تأثیر لحن گزارشگری مالی بر حق‌الزحمه حسابرسی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، *مطالعات تجربی حسابداری مالی*، ۱۸(۷۲): ۷۹-۱۰۷.

پله، مولود؛ ایزدی نیا، ناصر؛ امیری، هادی. (۱۴۰۰)، تحلیل محتوای اطلاعاتی احساس گزارش‌های فعالیت هیئت‌مدیره با استفاده از روش مجموعه لغات، *فصلنامه دانش حسابداری مالی*، ۱(۸): ۱-۳۱.

حساس یگانه، یحیی؛ داداشی، ایمان. (۱۳۸۹)، تأثیر حاکمیت شرکتی بر تصمیمات حسابرسان درباره ریسک و برنامه‌ریزی، *پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی*، ۲(۵): ۴۱-۶۶.
مشایخ، شهناز؛ حامدی، فاطمه؛ فرزانه کارگر، اسماعیل. (۱۴۰۱)، نقش تأخیر گزارش حسابرسی بر ارتباط بین نوسان‌پذیری سود و حق‌الزحمه حسابرسی، *دانش حسابداری مالی*، ۹(۱): ۵۵-۷۷.

میرزائی، سعیده؛ عبدلی، محمدرضا؛ کوشکی جهرمی، علیرضا. (۱۳۹۹). بررسی تأثیر لحن بدبینانه گزارشگری مالی بر گزارشگری مالی متهورانه: حفاظت از حقوق سهامداران، مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱۷(۶۵): ۱۰۹-۱۳۸.

میرعلی، مهدیه؛ غلامی مقدم، فایزه؛ حصارزاده، رضا. (۱۳۹۷). بررسی رابطه لحن گزارشگری مالی با عملکرد آتی شرکت و بازده بازار، دانش حسابداری مالی، ۵(۳): ۸۱-۹۸.

References

- Abbas, A., & Frihatni, A. A. (2023). Gender diversity and firm performances suffering from financial distress: Evidence from Indonesia. *Journal of Capital Markets Studies*, 7(1), 91–107.
- Abbott, L. J., Parker, S., & Peter, G. F. (2004). Committee characteristics and restatements. *Auditing: A Journal of Practice and Theory*, 23(1), 69–87.
- Abbott, L. J., Parker, S., & Presley, T. J. (2012). Female board presence and the likelihood of financial restatement. *Accounting Horizons*, 26, 607-629.
- Adams, R. B., & Ferreira, D. (2009). Women in the boardroom and their impact on governance and performance. *Journal of Financial Economics*, 94, 291-309.
- Afify, H. A. E. (2009). Determinants of audit report lag does implementing corporate governance have any impact? Empirical evidence from Egypt. *Journal of Applied Accounting Research*, 10(1), 56–86.
- Ahmed, H. M. S., El-Halaby, S., & Albitar, K. (2023). Board governance and audit report lag in the light of big data adoption: the case of Egypt. *International Journal of Accounting & Information Management*, 31(1), 148-169.
- Al-ahdal, W. M., & Hashim, H. A. (2022). Impact of audit committee characteristics and external audit quality on firm performance: Evidence from India. *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, 22(2), 424–445.
- Al-Ajmi, J. (2008). Audit and reporting delays: Evidence from an emerging market. *Advances in Accounting*, 24(1), 217–226.
- Allee, K. D., and M. D. DeAngelis. (2015). The structure of voluntary disclosure narratives: Evidence from tone dispersion. *Journal of Accounting Research*, 53: 241–274.
- Alves, S. (2023). The impact of managerial ownership on audit fees: Evidence from Portugal and Spain. *Cogent Economics & Finance*, 11(1), 2163078.
- Anderson, D., Francis, J. R., & Stokes, D. J. (1993). Auditing, directorships and the demand for monitoring. *Journal of accounting and public policy*, 12(4), 353-375.
- Ashton, R. H., Graul, P. R., & Newton, J. D. (1989). Audit delay and the timeliness of corporate reporting. *Contemporary Accounting Research*, 5(2), 657–673.
- Astami, E., Pramono, A. J., Rusmin, R., Cahaya, F. R., & Soobaroyen, T. (2024). Do family ownership and supervisory board characteristics influence audit report lag? A view from a two-tier board context. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 56, 100638.
- Baatwah, S. R., Almoataz, E. S., Omer, W. K., & Aljaaidi, K. S. (2024). Does KAM disclosure make a difference in emerging markets? An investigation into audit fees and report lag. *International Journal of Emerging Markets*, 19(3), 798-821.
- Barua, A., Davidson, L. F., Rama, D. V., & Thiruvadi, S. (2010). CFO gender and accruals quality. *Accounting Horizons*, 24, 25-39.

- Bazhair, A. H. (2023). Board governance mechanisms and capital structure of Saudi non-financial listed firms: A dynamic panel analysis. *Sage Open*, 13(2), 1–12.
- Blanco, B., Coram, P., Dhole, S., & Kent, P. (2021). How do auditors respond to low annual report readability?. *Journal of Accounting and Public Policy*, 40(3), 1067-69.
- Blankley, A. I., Hurtt, D. N., & MacGregor, J. E. (2012). Abnormal audit fees and restatements. *Auditing: a journal of practice & theory*, 31(1), 79-96.
- Blankley, A. I., Hurtt, D. N., & MacGregor, J. E. (2014). The relationship between audit report lags and future restatements. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 33(2), 27-57.
- Bozorg Asl, M., marfo, M., & mahannejad, M. (2021). The Effect of Financial Reporting Tone on Audit Fees of Listed Companies in Tehran Stock Exchange. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 18(72), 79-107. (in persian).
- Brown, S. V., & Tucker, J. W. (2011). Large-sample evidence on firms' year-over-year MD&A modifications. *Journal of Accounting Research*, 49(2), 309-346.
- Brüske, L. E., Ratzinger-Sakel, N. V., & Habermann, F. (2024). The Abnormal Tone of CEO Letters in ESG Reports: What Does it Tell us about Future ESG and Financial Performance?. Available at SSRN.
- Bryan .D. and T. Mason. (2020) .Earnings volatility and audit report lag. *Advances in Accounting*. 51(4):110-120.
- Buchholz, F., Jaeschke, R., Lopatta, K., & Maas, K. (2018). The use of optimistic tone by narcissistic CEOs. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 31(2), 531-562.
- Byrnes, J. P., Miller, D. C., & Schafer, W. D. (1999). Gender differences in risk taking: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 125, 367-383.
- Cagle, C. S., Flesher, D. L., & Pridgen, A. B. (2014). Audit report timeliness of United States local governments: An investigation of entities exceeding reporting deadlines. *Accountancy Business and the Public Interest*, 13, 70-109.
- Chalu, H. (2021). Board characteristics, auditing characteristics and audit report lag in African Central Banks. *Journal of Accounting in Emerging Economies*, 11(4), 578-609.
- Chronopoulos, D. K., Rempoutsika, L. M., & Wilson, J. O. S. (2024). Audit committee oversight and bank financial reporting quality. *Journal of Business Finance & Accounting*, 51, 657–687.
- Cohen, J. R., Pant, L. W., & Sharp, D. J. (1998). The effect of gender and academic discipline diversity on the ethical evaluations, ethical intentions and ethical orientation of potential public accounting recruits. *Accounting Horizons*, 12, 250-270.
- Dang, V. C., & Nguyen, Q. K. (2022). Audit committee characteristics and tax avoidance: Evidence from an emerging economy. *Cogent Economics & Finance*, 10(1), 2023263.
- D'Augusta, C., & DeAngelis, M. D. (2020). Does accounting conservatism discipline qualitative disclosure? Evidence from tone management in the MD&A. *Contemporary Accounting Research*, 37(4), 2287-2318.
- Davis, A. K., & Tama-Sweet, I. (2012). Managers' use of language across alternative disclosure outlets: earnings press releases versus MD&A. *Contemporary Accounting Research*, 29(3), 804-837.
- Davis, A. K., Piger, J. M., & Sedor, L. M. (2012). Beyond the numbers: Measuring the information content of earnings press release language. *Contemporary Accounting Research*, 29(3), 845-868.
- Dwyer, P. D., & Wilson, E. R. (1989). An empirical investigation of factors affecting the timeliness of reporting by municipalities. *Journal of Accounting and Public Policy*, 8(1), 29-55.

- Ettredge, M. L., Li, C., & Sun, L. (2006). The impact of SOX Section 404 internal control quality assessment on audit delay in the SOX era. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 25(2), 1-23.
- Fama, E. F., & Jensen, M. C. (1983). Separation of ownership and control. *Journal of Law and Economics*, 26(2), 301-325.
- Farumi, L., Wahyudi, T., & Khamisah, N. (2023). Influence of audit committee, auditor industry specialization, and audit tenure on audit report lag. *Business Management Analysis Journal*, 6(1), 58-77.
- Francois, P., & Zabochnik, J. (2005). Trust, social capital, and economic development. *Journal of the European Economic Association*, 3(1), 51-94.
- Garci-a-Sanchez, I. M., Martinez-Ferrero, J., & Garci-a-Meca, E. (2017). Gender diversity, financial expertise and its effects on accounting quality. *Management Decision*, 55, 347-382.
- Givoly, D., & Palmon, D. (1982). Timeliness of annual earnings announcements: Some empirical evidence. *The Accounting Review*, 57(3), 485-508.
- Government Finance Officers Association (GFOA). (2008). Best Practice: Improving the Timeliness of Financial Reports. Available at: <http://www.gfoa.org/improving-timeliness-financial-reports>.
- Governmental Accounting Standards Board (GASB). (1987). Objectives of Financial Reporting. GASB Concepts Statement No. 1. Stamford, CT: GASB.
- Greiner, A., Patelli, L., & Pedrini, M. (2020). Characteristics of managerial tone priced by auditors: evidence based on annual letters to shareholders of large US firms. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 39(2), 139-161.
- Hassan, M. K., Abu Abbas, B., & Garas, S. N. (2019). Readability, governance and performance: a test of the obfuscation hypothesis in Qatari listed firms. *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, 19(2), 270-298.
- Hassas Yeganeh, Y., Yahya, Dadashi, & Iman. (2010). The impact of corporate governance on auditors' decisions about risk and planning. *Financial accounting and auditing researches*, 2(5), 41-66. (in Persian).
- Henry, E. (2008). Are investors influenced by how earnings press releases are written?. *The Journal of Business Communication* (1973), 45(4), 363-407.
- Henry, E., & Leone, A. J. (2016). Measuring qualitative information in capital markets research: Comparison of alternative methodologies to measure disclosure tone. *The Accounting Review*, 91(1), 153-178.
- Hossain, M., Raghunandan, K., & Rama, D. V. (2020). Abnormal disclosure tone and going concern modified audit reports. *Journal of Accounting and Public Policy*, 39(4), 106764.
- Huang, X., Teoh, S. H., & Zhang, Y. (2014). Tone management. *The Accounting Review*, 89(3), 1083-1113.
- International Federation of Accountants (2009). International standard on auditing (ISA) 315: Identifying and assessing the risks of material misstatement through understanding the entity and its environment. Available at <http://www.ifac.org/system/files/downloads/a2010-017-iaasb-handbook-isa-315.pdf>.
- Ismail, K. N. I., & Chandler, R. (2004). The timeliness of quarterly financial reports of companies in Malaysia. *Asian Review of Accounting*, 12(1), 1-18.
- Ittonen, K., Miettinen, J., & Vahamaa, S. (2010). Does female representation on audit committees affect audit fees? *Quarterly Journal of Finance and Accounting*, 49, 113-139.

- Jaggi, B., & Tsui, J. (1999). Determinants of audit report lag: Further evidence from Hong Kong. *Accounting and Business Research*, 30(1), 17–28.
- Jensen, M. C., & Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305–360.
- Jianakoplos, N. A., & Bernasek, A. (1998). Are women more risk averse? *Economic Inquiry*, 36, 620-630.
- Jiang, M., Zhu, B., & Li, L. (2024). Manager-specific manipulation of tone and stock price synchronicity. *Accounting & Finance*.
- Johnson, L. E., Davies, S. P., & Freeman, R. J. (2002). The effect of seasonal variations in auditor workload on local government audit fees and audit delay. *Journal of Accounting and Public Policy*, 21(4-5), 395-422.
- Knechel, W. R., & Payne, J. L. (2001). Additional evidence on audit report lag. *Auditing: A Journal of Practice and Theory*, 20(1), 137–146.
- Knechel, W. R., Rouse, P., & Schelleman, C. (2009). A modified audit production framework: Evaluating the relative efficiency of audit engagements. *The Accounting Review*, 84(5), 1607-1638.
- Konadu, R., Ahinful, G. S., Boakye, D. J., & Elbardan, H. (2022). Board gender diversity, environmental innovation and corporate carbon emissions. *Technological Forecasting and Social Change*, 174, 121279.
- Law, K. K., & Mills, L. F. (2015). Taxes and financial constraints: Evidence from linguistic cues. *Journal of Accounting Research*, 53(4), 777-819.
- Lee, N. L., Khalaf, M. S., Farag, M., & Gomaa, M. (2024). The impact of critical audit matters on audit report lag and audit fees: evidence from the United States. *Journal of Financial Reporting and Accounting*.
- Lehavy, R., Li, F., & Merkley, K. (2011). The effect of annual report readability on analyst following and the properties of their earnings forecasts. *The accounting review*, 86(3), 1087-1115.
- Leventis, S., Weetman, P., & Caramanis, C. (2005). Determinants of audit report lag: Some evidence from the Athens Stock Exchange. *International Journal of Auditing*, 9, 45–58.
- Loughran, T., & McDonald, B. (2011). When is a liability not a liability? Textual analysis, dictionaries, and 10-Ks. *The Journal of finance*, 66(1), 35-65.
- Mashayekh, S., Hamed, F., & Farzanehkar, E. (2022). The Role of Audit Report Lag on The Relationship between Earning Volatility and Audit Fees. *Financial Accounting Knowledge*, 9(1), 55-77. (in Persian).
- Mayew, W. J., M. Sethuraman, and M. Venkatachalam. 2015. MD&A disclosure and the firm's ability to continue as a going concern. *The Accounting Review* 90 (4): 1621–1651.
- Mirali, M., Gholami moghaddam, F., & Hesarzadeh, R. (2018). Investigation of the Relationship between Financial Reporting Tone with Future Corporate Performance and Market Return. *Financial Accounting Knowledge*, 5(3), 81-98. (in Persian).
- Mirzayee, S., Abdoli, M., & Koushki jahromi, A. (2020). Financial Reporting L language Bad on Aggressive Financial Reporting Investor Protection. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 17(65), 109-138. (in Persian).
- Ning, J., Zhang, L., Mi, B., Yang, J. H., & Tao, L. (2024). Signalling through managerial tone and analysts' response. In *Accounting Forum* (pp. 1-27). Routledge.
- Othuon, D. O., Gatimbu, K. K., Musafiri, C. M., & Ngetich, F. K. (2023). Board diversity effects on the financial performance of small-holder coffee processors: Evidence from Kenya. *Social Sciences and Humanities Open*, 8(1), 100568.

- Payne, J. L., & Jensen, K. L. (2002). An examination of municipal audit delay. *Journal of Accounting and Public Policy*, 21, 1–29.
- Pele, M., Yazidnia, N., & Amiri, H. (2021). Analyzing the informational content of the reports of the board of directors activity using the vocabulary method, *Financial Accounting Knowledge*, 8(1), 1-28. (In Persian).
- Powell, M., & Ansic, D. (1997). Gender differences in risk behaviour in financial decision-making: An experimental analysis. *Journal of Economic Psychology*, 18, 605-628.
- Qasem, A. (2024). The association between institutional monitoring, political connections and audit report lag: evidence from the Malaysian capital market. *Journal of Accounting in Emerging Economies*.
- Rahaman, M. M., & Bhuiyan, M. B. U. (2024). Audit report lag and key audit matters in Australia. *International Journal of Disclosure and Governance*, 1-23.
- Rich, K. T., Roberts, B. L., & Zhang, J. X. (2016). Linguistic tone of municipal management discussion and analysis disclosures and future financial reporting delays. *Journal of Emerging Technologies in Accounting*, 13(2), 93-107.
- Rogers, J. L., Van Buskirk, A., & Zechman, S. L. (2011). Disclosure tone and shareholder litigation. *The Accounting Review*, 86(6), 2155-2183.
- Schubert, R. (2006). Analyzing and managing risks-on the importance of gender differences in risk attitudes. *Managerial Finance*, 32, 706-715.
- Sharma, D. S., Boo, E. F., & Sharma, V. D. (2008). The impact of non-mandatory corporate governance on auditors' client acceptance, risk and planning judgments. *Accounting and Business Research*, 38(2), 105-120.
- Simunic, D. A. (1980). The pricing of audit services: Theory and evidence. *Journal of accounting research*, 161-190.
- Soltani, B. (2002). Timeliness of corporate and audit reports: Some empirical evidence in the French context. *The International Journal of Accounting*, 37, 215–246.
- Srinidhi, B. N., He, S., & Firth, M. (2014). The effect of governance on specialist auditor choice and audit fees in US family firms. *The Accounting Review*, 89, 2297-2329.
- Sultana, N., Singh, H., & Van der Zahn, J. (2015). Audit committee characteristics and audit report lag. *International Journal of Auditing*, 19(2), 72-87.
- Teng, Z. L., & Han, J. (2023). Audit fees, audit report lag and abnormal tone: evidence from China. *Managerial Auditing Journal*, 38(2), 186-205.
- Thi, C. D. (2023). Audit quality, institutional environments, and Earnings Management: An empirical analysis of new listings. *Sage Open*, 13, 1–22.
- Wallace, W. A. (1989). Are audit fees sufficiently risk adjusted. *Advances in accounting*, 7(Supplement), 3-37.
- Yan, L., Ma, Y., Li, C., & Tang, G. (2024). Media abnormal tone and cross section of stock returns: Evidence from China. *Accounting & Finance*.
- Yan, S., Hwang, I., Jung, H. R., & Jung, T. (2024). Abnormal Disclosure Tone in MD&A and Analysts' Earnings Forecast: Evidence from China. *Emerging Markets Finance and Trade*, 60(8), 1858-1874.
- Yang, R., Yu, Y., Liu, M., & Wu, K. (2018). Corporate risk disclosure and audit fee: A text mining approach. *European Accounting Review*, 27(3), 583-594.
- Zerban, A., & Ateia, W. (2016). Corporate Governance in the Banking Sector (Empirical Study on the Effect of Separating Chairman and Chief Executive Officer (CEO) Positions on Financial Performance). *Accounting and Finance Research*, 5(3), 37-43.